

Bibliothèque numérique

medic@

**Baillou, Guillaume de. De
convulsionibus libellus**

Parisiis : apud Iacobum Quesnel, 1640.

(c) Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris)
Adresse permanente : <http://www.bium.univ-paris5.fr/hist/med/medica/cote?05951x04>

4

G V L I E L M I B A L L O N I I

MEDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI
DE CONVULSIONIBVS
LIBELLVS.

In quo solennis Quæstio explicatur,

*Cur sauciatis dextrâ capitis parte Convulsio sanæ partis
contingat.*

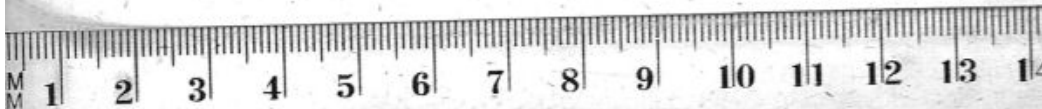
Editore M. IACOBO THEVART,
Doctore Medico Parisiensi.

Nullum capitis vulnus etiam leue despiciendum.

PARISIIS,
Apud IACOBVM QVESNEL, viâ Iacobæâ,
sub signo Cochleæ, & Columbarum.

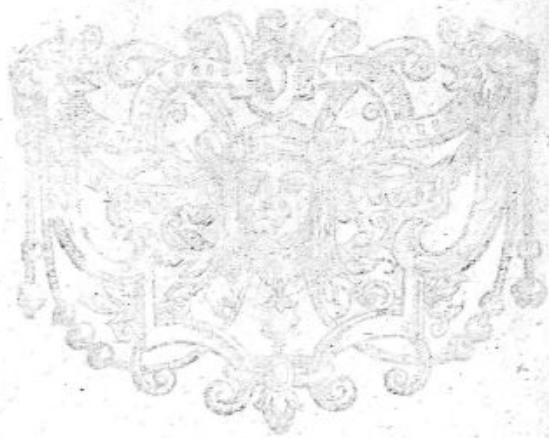
M. DC. XL.

GALEATI
BALLONI
MEDICI PARISIENSIS CELEBRITATE
DE CONVULSIONIBUS
LIBELLUS

Μικρὴ αἰτία, ἄκροισι λύεται, ἢ μή τι πᾶσι τόπον
κρίειον παθῶν. Hipp. lib. de Præcept.

PARISIIS
APUD JACOBVM QUESNIE, viâ Jacobæ,
sub signo Cochlear, & Columbarum.

M. DC. XL.

BENEVOLO LECTORI,
G V L I E L M V S
 DE BAILLOV,
 Doctor Medicus Parisiensis.

ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ.

INGENVI hominis esse puto, si quid peccarit, negare nolle, sed vltro etiam fateri, & id deprecari. Humanum est peccare: & is inhumanior videatur, vel qui aliquid humani à se alienum putat. At ipsa peccati negatione tacita quadam voluntas, & ad peccandum propensio includitur. Gnauiter impudentem non voco eum qui aliter faciat, licet pudoris limitem egrediatur. Et id quidem, ne quid acerbius de eo dicam. Contra, erranti ipsa confessio medicina est. Medicina quidem, quod labem, quâ aspergi possit, facile eluat. Immo ante diluat, quàm de illo errandi opinio in mentibus hominum, dicta factâve aliorum non sat benè interpretantium, radices egerit. Dummodo fucus non fiat, nec vana excusatio prætexatur, quæ latentis præuaricationis opinionem facere possit. Id autem est veteratoris, non hominis ingenuitatem præ se ferentis. Ad eam rationem componere me in animo est. Nam si quid hoc scri-

ã ij

AD LECTOREM.

bendo libro peccatum est, & peccatum est, agnosco crimen, amplector etiam, ipse me mea confessione induo, ut ne quis hunc felicem errorem de industria commissum mihi inuideat. Non iam peccati nomen, sed dexteritatis animi gratiam mereatur. Vtne quid obscurius dicam, tria sunt hoc loco quae animaduerti velim, quod tribus me modis lapsus tantisper videam, donec lapsus occasionem aperiam. Primum, quod tractatio mea iusto longior sit, cum ea res praesertim agatur quae paucioribus comprehendi possit: at,

Homerus
Iliad.
γ.

ἢ ἀγέρων
Παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λογίως.

Vt de Menelao Homerus. Optandum verò foret, ut quot sunt ῥήματα, tot essent νόηματα. Deinde, in hoc lapsus videri possim quòd propositis vltro citroque rationibus, vix aliquid concluderim. At in conclusione operis perspicua, laus enitet maxima & relucet. Alioqui animus fluctuat, nec habet post varios rationum fluctus & impulsus, in quo tandem conquiescat. Solo Epilogo vsi sumus, ἢ ἀνακαφαλῶσιν, in longo orationis tractu apprimè necessariam, negleximus. Tertius verò error ille est. De conuulsione partis opposita in morituris à vulnere capitis, seriò disputatum est. E re non videtur esse in questione illa tantopere desudare, quae neglecta praetermissaque nil incommodi, tractata, parum aut nihil fructus afferat. Hic nec feritur, nec metitur cuiquam. De conuulsione agitur, quae in saucios cadit cum tenui extremaque spe salus pender. Id ad λογισμῶν ἀλάλῃς ἢ σοφιστῶν potiùs. Hi futilibus concertatiunculis altercant, oleum perdunt, fucos venditant, & suam potiùs infantiam declarant. Nil inde nisi inanis verborum strepitus, & anilis muliebrisque applausus. Ad alios haec sinistra diligentia. Ac quòd oratio

AD LECTOREM.

mea longius ambitiosiusque excurrat, quasi sine modo ac frenis, id paulò alienius videatur: cum alioqui magna laus sit brevis & concisa orationis. At quæ nimis se effundit, & crebra fastidiosaque verborum repetitione, & rerum molesta redundancia, minus lepòris habet, nausea plurimum. In hoc itaque peccatum est. At hoc peccatum spontè commisimus, & si præmeditationi pœna decernenda est, huic decerni debet. Id autem fecimus, partim ut præuarcationis crimine careremus, partim ut calumniatoris dentem effugeremus. Ac de præuarcatione quidem. Quoniam hoc libro varias variorum rationes attulimus, nec non coniecturas nostras (quas in hac v̄mbratili armorum meditatione cum præclaris rationibus volumus certare ac contendere, aded quisque innata quadam indulgentia, suæ fauet inuentioni) si plus his quàm illis tribuissemus, in iniustitiæ suspicionem incidissemus. Sic volumus & has & illas amplo campo & arena decernere, nec illis potiùs quam his repagula obtendere. Et ut in foro, sic in disputando, (presertim dum momentis rationum ex variorum authorum penu depromptarum, res tota disceptat) si dicenda transeuntur, si cursim & breuiter ea attinguntur, quæ ceteroquin inculcanda sunt, præuarcationis suspicio est. Quòd autem calumnia tempestas longiore oratione effugiatur potiùs, cum in id criminis magna hominum pars præceps ac prona ruat, & cum non tam velint imitari quàm amulari, id ex præclaro Tullij loco elicitur: Cum hæc de natura deorum vberius disputantur & fusiùs, faciliùs effugiunt Academicorum calumniam; cum autem breuiùs angustiusque concluduntur, tum apertiora sunt ad reprehendendum. Nam ut profluens amnis aut vix, aut nullo modo, conclusa autem aqua facile corrumpitur; Sic orationis flumine reprehensoris vitia diluuntur, angustia autem orationis non facile se ipsa tutatur. At dices,

AD LECTOREM.

longa oratione rationes ipsæ molliores ac enervatiores redduntur, contra, oratio brevis pungit, acris est, rem premit ac cogit. Contra aliis placet, longiore orationis tractu vim quandam & pondus accedere. Vtique corpori ferrum; sic oratio animo non ictu magis quàm mora imprimitur. Et relinquitur legentium animis aculeus non pungendo, sed infigendo. At oratio longa infigit, brevis pungit. Et libris auctoritatem & pulchritudinem adiicit magnitudo. Optimus est modus! fateor. Sed non magis seruat modum qui infra rem, qui brevius, qui prescius & obscurius, quàm qui enucleatius & effusius dicit. Quanquàm, si ad fastidium quotidianum deliciasque legentium respicitur, ex librorum mediocritate commendatio querenda est. Singulis rationibus sua explicatio, sua clepsydra debetur. Ne peccemus cum iis qui in foro comperendinationes malè tollunt, & paucioribus clepsydris causas precipitant. Debet enim dari spatium ad disputandum, & apertus esse campus quando de veri inquisitione laboratur. Secundus hic error. Magnus est rationum & verarum & probabilium cumulus. Hæc ita sæpè paribus certant viribus, ut vtrius palma decidi debeat, ignoretur. Multa interiecta, quæ cum extra rem esse videantur, in re tamen insita putabuntur, non notha & infirua, sed germana credentur. Cum sæpè interrupta sit scribendi series, cum scribendo sæpè vocatus, reuocatus, interuentus scribendi studium intercisum, modò intermissum, tardiùs resumptum (ita enim fert publici nostri muneris ratio) fieri non potuit ut ea ratio ad vnguem obseruata sit qua scribentium ingenia & industria apparent & florent. Idem ordo, idem spiritus, idem stylus, progressio, idem scribendi impetus, & ἁρμονικὸς, non ubique apparet & existit. Quò fit ut de Lectore preclarè mereri videamur, si in hac perturbatione & insquabilitate legentis animum non suspendamus, sed àxat-

Φαλαγγεῖ, & summâ rerum laborem solemur ac mitigemus.
 Ἀτ' ἑπίλογος est necessarius non ἀναλεφαλαίωσις. Illum, quia
 artis est, adiecimus, hanc omisimus, idque deditâ operâ, ve
 ne quis nos imprudentiâ lapsos putet. Id autem fecimus par-
 tim propter eos quos librorum belluones vocant, partim pro-
 pter inertes; qui ut sapere videantur, breuitatem sibi mirum
 in modum placere dicunt. Quod ad librorum belluones, illi
 vel inspecto indice librorum, vel ἀναλεφαλαίωσιν intuiti se in
 summos Doctores euasisse credunt, cum tamen in magna re-
 rum ignoratione versentur. Deuorant enim & sine sensu
 epulas istas deglutiunt, quas ventriculus nequeat coquere ac
 modificari. Diuturno desiderio sibi famem non obsonant, cum
 alioqui ad percipiendum fructum voluptatēque satius esset
 sensim degustare, ut ingerendi, sic digerendi ratio constaret.
 Satius quoque esset eos Ἐρυξίη Philoxenis collum habere gruis,
 ut ex gustatu maior caperetur voluptas. De inertibus, &
 qui mollitie diffluunt, quibus βραχυλογία voluptati est, nil am-
 plius dicam, nisi quod ridiculum sit eorum delicias desidiam-
 que, quasi rectam iudicandi regulam respicere. Illud enim
 pro suæ mollitiei patrocinio afferunt, magnam vim esse bre-
 uitatis. Sed si hos in consilium adhibeas, non solum dicent
 satius esse breuiter dicere, sed omnino nil dicere. Malum
 enim bonas horas in voluptatibus collocare. Sed hos valere
 iubeamus. Restat tertius locus de infructuosa illa disputatione
 de conuulsione que mortis cum sit prenuntia, tractationis Me-
 dica esse non videatur. Hic locus lubricus est, & pluribus
 esset illustrandus nisi in re minimè necessaria oratio longior
 nauseam afferret. At multis quidem de causis hæc curiosa
 etiam disputatio non inutilis videatur, immò necessaria. Ho-
 mini enim quadrat & quatenus homo est, & quatenus re-
 rum noscendarum genituo detinetur desiderio: Item quatenus

AD LECTOREM.

ritu ~~desperat~~ confectatur, ut homo est: quid enim tam hominis est omnem humanitatem exuentis, quam miseros agros, cognito, quod spes salutis, aut nulla aut exigua superest, sine auxilio, quod doloris fomentum est, relinquere? Magna enim ad calamitatem calamitatis fit accessio. Sit ita sanè, incurabilis est conuulsio parvis sana resoluta agrà in capitis tromate, an non ideo & blando alloquio & presentia nostra agrum prosequi & demulcere debemus? Inhumanum est agrum sua calamitati sinere & quasi assignare, subtracta omni ope ut eius animus prostratus & humi iacens nil aliud prater desperationem in consilium rerum suarum adhibeat. Non quod prudens Medicus incurabilium morborum artem propterea profiteatur. Sed hanc pietatem & humanitatem relinquamus. Cum hac questio sit difficilis, cum ista conuulsio in partem non sauciam incidat, licet nullus ad agros fructus inde redeat, licet nil inde quisquam emolumentum demetat, cum cuique innatus sit sciendarum rerum amor & igniculus, hanc praterire inertissimi hominis foret.

Fœlix qui potuit rerum cognoscere causas.

Præterea, gloriosum est hominem præsentire ac præfagire quorsum res euasura sit, ut eousque nostra procedat industria, ut ne histrionum, impudentium & crumenas miserorum agrorum emungentium more, tandiu vana spe & agros & amicos lactemus & producamus, donec cum extremo spiritu, ultimus etiam numus ex crumena exeat, expiret, & euolet. Ac triplicem hanc dotem & qua homo se hominem præbeat, & suum discendi studium declaret, & præclaram præfagienti vim acquirat, vno loco Hippocrates omnium bonorum author conclusit. Disputat de prolapsione femoris in posteriorem partem, deque articulo poplitis qui coafficitur: & licet id mali curationem non admittat, tamen in considerationem Medicam cadere

AD LECTOREM.

cadere affirmavit. Illius hæc verba sunt perpetua credenda memoria : At hæc quæ de luxatione prolapsuque femoris minime curabili dicta sunt, extra medicam considerationem esse videntur, quid enim attinet ea disputare quæ curationem non admittunt. At multum interest. Hæc enim intelligere eiusdem est mentis iudicij & professionis, ac ea cognoscere quæ curabilia iudicantur. Nec enim potest fieri ut hæc duo à se inuicem separentur ac diuellantur. Danda quippe opera, ut quæ curabilia sunt, incurabilia non reddantur. Ea verò quæ alioquin incurabilia sunt, sic intelligi debent ut ne maxime offendant. Prædictiones autem splendida gloriæque dignæ ex eo existunt, quòd intelligimus, quòd, & qualiter, & quando desinere debeat, siue in curabilem, siue in incurabilem naturam conuertatur. Ut nemo amplius dubitet si quæstionem de conuulsione incurabili alioqui tam luculenter tractauerimus, hanc nosse & confert, & aliqua ad ægros allenatio pertinet, & prædicendi gloria Medicus resplendet. Tamen non hæc tam gloriam & fumos aucupemur, nec tantopere rerum etiam arcanarum, & à communi sensu remotarum desiderio conflagremus, quam benè merendi de ægris, & ab iis morbos profligandi studio reneamur. Cum enim, ut præclare Hippoc. ὅλος ὁ ἀνθρώπος ἐν γαστέρι τῶσδε ἐστίν, totus sit Medicus in communi isto hoste oppugnando. Non tam fucum, acutiem, argutiâsque & sophisticas digladiationes consequatur, quàm veram, germanam ac solidam doctrinam. Ceterùm ut finem faciam, iis non scribo qui in alieno opere sunt ingeniosiores : non iis quos fastidiendi optima queque mollior lasciuia delectat : scribo candidioribus, quorum fauor, benignitasque facile conueller, & exteret eos qui id quod scribimus, iniquius sunt obseruaturi. Adduximus

Hippocr. par. 10, de art.

Hodcm quoque arguimento excusamus Hippocratem, qui in Epidemias magnam partem agrorum qui vi morbi aut errore Medicorum interiere proponit. Rident enim tantum virum quod meminisse debuisse solum eorum qui reuixerunt & sanitati sunt restituti.

AD LECTOREM.

rationes recentiorum, cum nulli ex antiquis hanc questionem, tractauerint, quas non minoris aestimauimus quod recens nate, quòd ab iis profecta qui nostro hoc cælo & aère nobiscum fruuntur. Id propter eos delicatulos dico, quibus mirum in modum placent quæ aliquid priscum redolent, ea verò fastidiunt quæ à suis hominibus inuenta fuerunt & excogitata. O imbecillitatem iudicij, ne dicam delicatam malitiam? Quasi obesse debeat nostrorum hominum inuentis, quod nostri sint sæculi, quòd nobiscum vixerint. Et tamen ita fert hominum malignitas, sinistrumque ingenium. Infelix, me Hercules, sæculum quod hanc gloriam suis sibi inuidet? Si eos admiramur authores qui ante nos fuerunt, & eorum imagines studiosè conquirimus, cur honos qui debetur iis qui nobiscum viuunt eandemque ducunt animam, quasi satietate apud nos elanguet? Id quippe prauum malignumque est non admirari eos qui admiratione digni sunt, eorumque industriam ideo minoris facere quod eos videre, alloqui & amplecti licuerit. Et qui stimulus nobis inesse debet ad eos amandum, idem ad contemnendum reliquus esse videtur. At nostra non deest sua quadam vis, non ingenij dotes etiam aliquatenus cum antiquorum laudibus conferenda. Caterùm, de hoc nostro labore hoc dicam, si forè in hominum manus venerit, mihi valdè curæ non esse si non omnibus placeat, satis est mihi si bonis & candidis arrideat. Hi enim suo candore quicquid indoctius & pinguius erit, eluent. Et iis omnia mea placuisse putauero, si quedam displicuerint. Ut enim in cæna & opiparè parato conuiuio quidam sunt cibi qui non sunt stomachi quorundam, immò qui ingrati, tota tamen cæna sua laude non caret; ita in libris, licet quedam omnino apta & congrua non sint, & ad cuiusque etiam

AD LECTOREM.

Stomachum non faciant, non sunt tamen debita laude pri-
uandi. Totis enim libris sua quaedam gloria decernenda est.
Diutius cunctatus sum, nonnumquam in annum id quicquid
est, pressi, tandem de emittendo cogito, ratus cunctatio-
nem vitio haud carere. Nam si modum excedit, inertis
desidieque, etiam timiditatis nomen meretur. VALE.

I O Libellus de Convulsi-
onibus, in quo
suo explicatur
capitulis hinc Conuulsi-
o M. G. V. L. M. I. D. E.
egros Medici
et Anatomici
sunt praesentia
adum experientia
sunt splendorum
doctores illustres
Ann.

Parisiensis
Schola Medica
tis conscrip-
probat ratio
auctoris, &
Datum Parisi
Dom. 1638.

DE S. I. A. Q. V. E. D. E. C. A. R. N. I. S.

IOANNES DE BOVARGES
Doctor Medicus Parisiensis.

ii 3

JACOBVS CORNVETVS
Doctor Medicus Parisiensis.

A P P R O B A T I O.

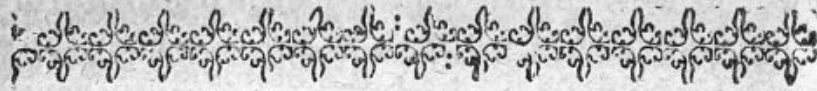

HIC Libellus DE CONVULSIONIBVS, *In quo solennis Quaestio explicatur, Cur sauciatis dextrâ capitis parte Convulsio sanæ partis contingat* M. GVLIELMI DE BAILLOV Doctõris Medici Parisiensis celeberrimi, Decani & Antiquioris Scholæ Magistri elegantis stylo, & summâ prudentiâ conscriptus, atque à multis iamdudum expetitus prodeat tandem in lucem rei Medicæ splendorem aucturus, & vtilitatem non mediocrem allaturus. Datum Parisiis octauo Kalend. Nouembris. Ann. Dom. 1638.

DE S. I A Q V E Decanus.

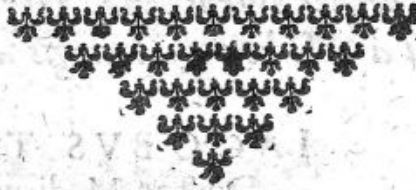
IOANNES DE BOVRGES,
Doctõr Medicus Parisiensis.

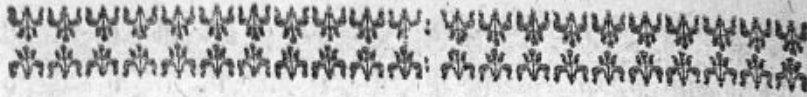
IACOBVS CORNVTY,
Doctõr Medicus Parisiensis.

BENEVOLO
LECTORI,
IACOBVS THEVART,
Doctor Medicus Parisiensis,
S. D.

SI furit in sacram Convulsio Palladis arcem,
Et quatit incursum cetera membra suo.
BALLONIVS terso docet hanc curare libello,
Nec sinit humanum crescere in exitium.
Docta ergo hac legito magni monumenta laboris
Et volue assidua, Lector amice, manu.
Palladia liber hic vindex si dicitur arcis,
Quid vetat hunc sacrum dicere Palladium?

In Commendationem

LIBELLI

DE CONVULSIONIBVS

M. GVLIELMI DE BAILLOV,

Medici Parisiensis olim Decani,

& antiquioris Scholæ Magistri.

EPIGRAMMA.

D*V* *M* *gravis excelsum labefactat causa*
Cerebrum

Haud dubiè, ut fertur, cetera membra dolent.

Franguntur vires animi, paritèrque labascunt

Corpora, & ad stygias sæpè feruntur aquas.

BALLONIVS causas dum Spasmi, & signa
recludit,

Auxiliis etiam queis medeare docet,

Efficit ut perstet Mens sana in corpore sano,

Optari à Medica quid magis arte potest?

IACOBVS THEVART,

Doctõr Medicus Parisiensis.

IN EIVSDEM OPERIS
COMMENDATIONEM.

EPIGRAMMA.

MOrbus inest nervis, Medicis Convulsio dictus:
 Quem Spasmū patriā Gracia voce vocat.
 Vis effrena mali, non illo sauius ullum
 Insilit, & robur corporis omne quatit.
 Non ita te Ixion lassat rota: non ita torquent
 Distentum Trochlea, funiculique reum
 Spasmus uti, vexans agrum, vim viribus infert,
 Et colluctantem sternere dirus amat.
 Hanc solers BALLONE doces depellere pestem,
 Gliscere & ulterius quā potes arte vetas.
 Sic deinceps melius Convulsio dicta feretur,
 Connellet studio, quam Medicina tuo.

ADRIANVS VALESIVS.

GAFFER

In Editum hoc Opus cura
 M. IACOBI THEVART,
 Doctoris Medici Parisiensis.

EPIGRAMMA.

Miraris quod tot dederit Conuulsio passim
 Funera, tot miseris intuleritque necem.
 Desine mirari: nondum tua cura TEVARTI,
 BALLONII prestans hoc opus ediderat.

IACOBVS CORNVTY,
 Doctor Medicus Parisiensis.

GVLIEL-

GVLIELMI
BALLONII

MEDICI PARISIENSIS CELEBERRIMI
 DE CONVULSIONIBVS,
 LIBELLVS.

IN QVO SOLEMNIS QVÆSTIO
explicatur,

*Cur sauciatis dextrâ capitis parte, conuulsio sana
 partis contingat.*

VM ea quæ quærentur eximia sunt,
 & cognitione dignissima, in iis ponendū est operæ plurimum, cum iniquum sit vlla inquirendi inueniendique difficultate deterreri. Nil enim est quod improbus labor non assequatur, & adeptos spes gloriæ solabitur atque deliniet. Ac illa non modò quærenda sunt, sed exquirenda expolendaque, cum nulla sit tam abstrusa, & à sensibus animi sive remota veritas quæ non labore eliciatur, & disputando limetur. Quæ nunc proponitur quæstio, multis negotium dedit, eorūque ingenia exercuit: vt in ea graui

A

GVLIELMI BALLONII

tractatione quam *ἡ δὲ τῆς ἐν τῇ κεφαλῇ τραυμάτων* Hippocrates excoluit, hic vnus ad disputandum reliquus angulus videatur. Cætera enim eo libro compræhensa, partim experientia, partim ratione, partim editis in id operis commentariis, satis patent & illustrantur. Ad hanc vnã de conuulsione partem omnes aspirarunt, hanc vnã degustarunt, nullus est affecutus. Inutilis fortè videatur hic noster post tot virorum doctorum conatus, labor, sed si cæteris fuit studium & assequendi desiderium, mihi non deerit diligentia. Est enim in quo industriam nostram, quantula eacumque sit, ostentare possim. Si fortè hic noster labor in quorundam manus inciderit, eos, vt hunc boni consulant rogo. Si non probent omnino, nec eo etiam consilio scripsi vt ab iis probetur, qui in alieno opere nimium sunt ingeniosi. Sûsque deque ferò, si aliqua probent, omnia non displicuisse gaudebo. Huc candidiores animos appello. Nitar, daturusque sum operam, & quoquò res vertat, meam de quæstione aperiam sententiam. Candidiores non appello, vt errori meo calculum adiiciant, sed vt post hæc lineamenta & adumbrationem, viuos colores addant & appingant. Adblandiuntur, scio, quidam, videnturque meo labori subscribere. Tali laudis aucupio non delector, sed blandiantur, dummodò per hoc mendacium nostrum studium commendetur. Non is sum qui tantum mihi tribuam, vt nil limatius, tersius, veraciusque scribi possit, sed,

Est quadam prodire tenus.

Vltima enim ferè scriptis omnibus deest linea, nedum nostris, quæ nulla re cum cæteris contendunt. Sed iam in quæstionis arcem ingrediamur. Primùm quærendum, an id fiat vt fauciatã dextra capitis parte, sinistra morituro conuellatur. Deinde an sit vera conuulsio. Tertio quando contingat, an solum morituris, & cum exigua extremæque spe salus pendet. Denique cur fiat. Quod cum confectum erit, habebit tandem animus in quo satiatus conquiescat. Et ea ratio incunda est, alioquin vix veritas appareret. Eaque partitio plurimum orationi lucis & gratiæ conferet. Nec solum efficiet vt clarius sit quod dicetur, sed reficiet quoque legentem certo singularum partium sine, non aliter quàm facientibus iter,

multum detrahunt defatigationis notata in scriptis lapidibus spatia. Nam exhausti laboris nosse mensuram voluptati est, & hortatur ad reliqua fortius exequenda, scire quantum itineris superfit.

Ac quod oppositæ partis conuulsio accidat, idque conclamatis desperatisque rebus, propter doctissimi Hippocratis auctoritatem recipitur. Huius verbis etsi demonstratione non roborantur, tamen fidem derogare nephas est. Etsi verò nulla superesset auctoritas, sensus ipse fidem facit. Vbi autem is adest, frustra de re dubitatur. Loci autem in quibus Hippocratis lateat auctoritas tantisper lustrandi sunt, donec ex obscuritate veritas eruatur. A libro *περὶ τῆς ἐν τῇ κεφαλῇ τραύματος* auspicandum, quod illic de læsionibus capitis de instituto agatur. Ita Hippocrates; Si cui ex vulneribus capitis moriundum est, nec seruari is potest, his signis hoc colligatur. Conuulsio (quæ inter symptomata enumeratur) plerosque inuadit in alia corporis parte. Si in dextra parte fuerit vulnus, sinistra conuelletur, & contrà. Et de Euergetæ filio in capite læso: Liuefactis ossibus sanies exiit graueolens, vomitus contigit, & sub finem conuulsiones. Membrana imputris erat. In Græco, *ὡς τὰ πνεύματα ὅτι τῇ τελευταίῃ*, id est, morte instante. *Τελευταίαν* enim & mori, & desinere, & *τὸ κρινεῖν*, ex Philoth. significat. Subdit Hippocrates, ita vt alij clangosam vocem ederent, alij impotentes fierent, & si in dextris esset vulnus, sinistris conuellerentur. Et hic locus paulò difficilior. Nam à duobus particularibus exemplis ad plures in capite sauciatos orationem transtulit. Et dubitatur an sit is periodorum sensus, & si in dextris vulnus esset, *ἀκρατεές*, id est, impotentes parte sinistra fierent, vel, si in dextris esset vulnus, sinistra parte conuellerentur. Vterque sensus è textu erui & elici potest, etsi posterior cum re proposita magis cohæret. Est & alius apud Hippocr. locus: In Omilo famula capite læsa est: ei fuit intereundum præ magnitudine *τραύματος*: Conuulsio manum sinistram inuasit, nam in dextris magis vlcus habebat. Hinc patet necesse esse vt alia pars, quàm quæ vulnerata est, conuellatur. Sed alia commemoranda historia: Antonomus ex capitis vulnere mortuus est. Sutura inflicta erat vulnus incipite medio. Non animaduerti; ait Hippocr. eum secari

A ij

oportere. Suturae me deceperunt. Eleganter Graece, *ἐλάσσει*
δὲ μὲ τὴν γνάμιν αὐτὰρ ἀφ' αὐτῆς. Primum ad clauiculam, dein ad la-
 tus dolor vehemens. Conuulsio vtramque manum affixit.
 In medio enim capite ac syncipite erat vulnus. Hic ratio red-
 ditur cur ad vtramque manum conuulsio pertinuerit: media
 enim capitis pars laesa erat, vt aequè & dextras & sinistras
 conuulsio occuparet: quasi necesse sit aliam partem sauciari,
 aliam conuelli. Deinde ait dolorem & ad clauiculam, & ad
 latus (sed vtrum fuerit latus non dixit) peruenisse. Id quod
 non contingit citra effusionem seri maligni eò, transactis ve-
 lut cuniculis, permanentis. Vt etiam de Metrophanti filio
 Hippocr. legere est qui cum in capite laesus esset circa humerum absces-
 4. Epid. sus est obortus. Ac quaeri potest: an quæ causa in superiore
 ægro conuulsionis in manibus fuerit, eadem dolorem in hu-
 mero excitarit. Accedit quòd phlyctænæ quibus lingua per-
 spersa est, ab eodem ichore principium duxerint, qui ab in-
 teriore cerebro malè affecto expressus est, & tales phlyctænæ
 mortis prænuntiæ putantur. Nisi dixeris ideò vtramq; manum
 conuulsam, quod media capitis pars fuerit sauciata: clauicu-
 lam & humerum affici, aut per simplicem consensum, qui sine
 materia fit, aut per communicationem materiæ. Quæque ma-
 teries tumentem faciem reddit, eadem refusa ac reiecta deor-
 sum dolores est genitura. Itaque vt pars dextra tum conuel-
 litur, cum sinistra saucia est, ita vtramque manum promiscue
 conuulsio attingit, quia median capitis partem vulnus obse-
 dit. Nec est credibile istam dolentem clauiculam hume-
 rumve analogiam habere cum parte dextra aut sinistra quæ
 clangit aut resoluitur, cum Hippocrates meminerit doloris
 in clauicula oborti.

Quamquam & obiter quaestio moueri potest, cur ad ma-
 nus potius conuulsio peruenerit, cum in syncipite vulnus fue-
 rit? At nerui qui motum manibus impertiunt hinc non oriun-
 tur, sed à primis ceruicis spondylis. Id ex Galeno cum ex-
 plicat cur Pythioni tremor à manibus inceperit, cum in pri-
 mo intercostali congesta esset materies lenta & crassa. Hæc
 autem ad inferendam spirandi difficultatem satis non erat, ad
 tremorem manuum & conuulsionem suffecit: Cum Py-
 20. thyoni manus tremuerint, ait Galenus. Probabile est in

multum pertinebunt.

Ac iam confectum esse puto autoritate Hippocratis in lethalibus capitis vulneribus partis aduersæ conuulsionem contingere. Nec refert scire à quo vulnere, & qua in parte inflicto, seu nervus incidatur, siue cranium solum, siue os incidatur aut effringatur, hoc formidandum symptoma eueniat. Omne enim capitis vulnus lethale, & à quo mors necessariò consequitur, eam conuulsionem inducere potest. Non quod omnes eo modo conuellantur necessariò, sed id vt plurimum euenire testatur experientia. Et cum meminimus lethalis vulneris, id audiendum vel per se, vel $\chi\tau\iota\ \tau\omicron\ \sigma\upsilon\mu\beta\epsilon\beta\eta\kappa\omicron\varsigma$. Est enim vbi vulnera quædam sanabilia putantur, quæ ex euentu lethalia sunt: Est vbi quædam toto genere sunt eiusmodi.

Locus postulat vt quæramus an verè sit conuulsio, an tantum $\alpha\alpha\sigma\mu\omega\delta\epsilon\varsigma\ \pi$. Singultus conuulsionem quidem refert, conuulsio tamen verè non existit. In suris tibiæ dolor sæpè excitatur, hic à flatu excitatur, & $\alpha\alpha\sigma\mu\omega\delta\epsilon\varsigma\ \phi\upsilon\sigma\mu\omega\delta\epsilon\varsigma$ dicitur, & $\sigma\upsilon\lambda\lambda\eta\varsigma$, conuulsio tamen propriè non vocatur. Et hysteris $\alpha\sigma\upsilon\lambda\lambda\eta\varsigma\ \alpha\alpha\sigma\mu\omega\delta\epsilon\varsigma$ sæpè contingunt, quæ tamen in veram conuulsionum familiam recipiendæ non sunt, nec enim $\alpha\alpha\sigma\mu\omega\delta\epsilon\varsigma$ vocari debent. Vnde Hippocrates cum affectionem aliquam verè conuulsionem esse non putat, non $\alpha\alpha\sigma\mu\omega\delta\epsilon\varsigma$, sed $\alpha\alpha\sigma\mu\omega\delta\epsilon\varsigma\ \pi$ vocare solet: & ita à vera conuulsionis essentia rem separat & distinguit. Et quodam loco; Singultus, ait, est tanquam $\alpha\lambda\epsilon\theta\epsilon\iota\varsigma\ \alpha\alpha\sigma\mu\omega\delta\epsilon\varsigma\ \tau\epsilon\ \tau\omicron\mu\alpha\tau\omicron\varsigma\ \tau\epsilon\ \gamma\alpha\sigma\tau\epsilon\iota\omicron\varsigma$. Vbi notanda est loquendi formula. Et aliàs affectum conuulsiuum vocat qui ante mortem necessariò conuulsionis affert periculum. In Prorrhethico autem vocat $\tau\alpha\ \pi\acute{\alpha}\lambda\eta\eta\ \alpha\alpha\sigma\mu\omega\delta\epsilon\varsigma$, in quibus in principio, aut non multò post quàm fieri cœperint conuulsiones perseuerant ex repletionem ortum habentes. Quæ enim ab initio præhendunt, à repletionem magis oriuntur. Quod diligenter animaduertendum est. Quod autem ea musculorum retractio versus suum principium, in eos sæpè incidens qui vi $\tau\epsilon\ \tau\epsilon\ \tau\omicron\mu\alpha\tau\omicron\varsigma$ interituri sunt, verè sit conuulsio, ex ipsa definitione intelligi potest. Sed huius partes omnes hoc loco expendere, non est nostri otij. Cæterum hanc affectionem Hippocrates $\alpha\alpha\sigma\mu\omega\delta\epsilon\varsigma$ non vocasset, nisi vera conuulsio foret. Aliis enim locis cum conuulsionem impropiam significat, ita loquitur, $\alpha\alpha\sigma\mu\omega\delta\epsilon\varsigma\ \tau\omicron\varsigma$. vel

Fernel.
in Pathologia.
Galenus
Comm.
in Prorrh.

Com ad
part. 23.
sectio. 1.
lib. 1.
Prorrh.

σπασμώδεα πάθη. vel σπασμωδία σπασμώδες. Omitto hîc τὰ σπασμώδεα, quæ vicinitate nominis σπασμὸν πῖνα significare videbuntur. At hoc nomine diuulsiones aut neruofarum propaginum, aut membranarum includuntur, nec nomine τῶ σπασμῶ continentur.

Nec abs re dubitatur an fit propriè conuulsio an non. Frustrâ enim quæreretur cur resolutâ parte vna conuellatur altera, si non esset conuulsio. Atque ita primò in verbo laborandum fuit : nec abs re id inter primarios Medicos controuertitur. Alij enim credunt eam retractionem oppositi musculi, partis aduersæ oppositæque musculo aut præciso, aut resoluto, verè conuulsionem esse, sed id fieri ex euentu : vt pars quidem conuellatur, sed veram conuulsionis causam in se non contineat. Nam cum conuulsio aut inanitionem, aut repletionem authorem suum agnoscat, si pars propriè conuellitur, causarum alteram præsentem habeat necesse est. Sed paralyfis partis oppositæ, conuellendi ex euentu alteri parti occasio existit. Id autem solenni axiomatico corroboratur. Quoties in diuersis partibus musculi congeneres pares virtute existunt, resolutio vnus conuulsionem alterius afferre solet. Alij id non conuulsionem propriam, sed retractionem reuulsionemque quandam, aut rigorem potiùs crediderunt. Quorum opinionem vt nimis supinam facillè Hippocr. autoritas labefactabit. Nec credibile esset tot locis Hippocratem verborum proprietati studentem nomine τῶ σπασμῶ in vulneribus capitis vsum fuisse, si aut rigor tantùm, aut reuulsio, aut simile quid fuisset, non autem conuulsio. Et verborum Hippocratis proprietates est potiùs amplectenda, quàm quorundam Latinorum non satis plausibilis diligentia. Licet Teranum rigorem Celsus verborum lenocinio verterit, non desinit tamen Tetanus verè esse conuulsio. Species enim veræ Conuulsionis putatur. Et quod de Tetano dicitur, idem de ea conuulsione dici potest, quæ sequitur alterius partis resolutionem. Quia enim parte altera resoluta, sana pars sese contrahit, eam verè conuelli negant. Aliquando enim ea pars contracta velut immota manet : Omnis autem conuulsionis essentia in motu consistit. Si motus deest, vera quoque conuulsionis deest essentia. Atque hoc se præsidio satis tutos putant. Quod si verum est, nec Tetanus, nec ἐμωρο-

ὀτόνος, nec ὀπιόθονος verè conuulsio est, nec ea retractio quæ
 paralyfin alterius partis sequitur quia immota manet, nec ea
 conuulsio quæ inciso oppositæ partis musculo incidit. Sed
 admittamus in Tetano totum velut rigere corpus & immotum
 manere, item præciso musculo oppositæ partis partem alteram
 retrahi deinde quiescere, tamen in morituris à vulnere ca-
 pitis pars quæ conuellitur non ita immota manet: sed aliàs
 contrahitur, distenditur, riget, aliàs subsultat & conuulsoriè
 mouetur: tandèmq; appetente morte tota immobilis riget.
 Idem & oculis, & palpebris, & aurium fibris contingit. Con-
 uulsio enim in eas partes incidit, & tamen est potius quæ-
 dam πάσις, quàm κρίσις: vt potius conuulsio consistere vi-
 deatur (quod doctrinæ gratiâ dictum velim) ἐν τῇ πάσι,
 quàm ἐν τῇ κρίσει. Id quod etiam Galen. abundè expli-
 cavit. Dum enim exponit quid sit ὄμμα πεπηγὸς Hippoc.
 ita ait; Fixus concretusque fit oculus ob mouentium ocu-
 los musculorum imbecillitatem (legendum est, immobi-
 litatem cum Chalcographus similitudine vocum dece-
 ptus fuerit) immobilitas autem propter omnium oculi mus-
 culorum vel resolutionem, vel æquam, & quæ in neutram
 partem vergat, tensionem fieri solet, vel ob exactam mouen-
 tis musculi potentie imbecillitatem. Hic vides immobiles
 fieri oculos διὰ τὴν ἰσότητον; hoc autem ad conuulsionem
 refertur, & tamen immobilitas & rigor quidam est. Et in
 Prognost. cum agitur de aurium fibris quæ præ siccitate in-
 uertuntur, ita Gal. Ab inanitione & siccitate aurium fibræ
 inuertuntur, extenuantur, siccantur, & sic retrorsum ten-
 duntur versus originem musculorum sensum illis præbentium.
 Etenim corrigiis exsiccatis conuelli proprium est. Tensio
 itaque fit & conuulsio: id autem absque motu non est. Mo-
 tus autem est quia à termino à quo ad terminum ad quem
 fit mutatio. Et licet pars postea rigeat in eodèmq; statu
 maneat, non desinit tamen conuelli, vt non sit amplius ἐν
 τῷ κινήσει, sed ἐν τῷ γινέσθαι. Facile autem siccatis muscu-
 lis & neruis contingere solet. Accedit ad superiora de con-
 uulsione palpebrarum notandus locus. Cum palpebra per-
 uertitur, aut distrahitur, aut contrahitur (significantiùs Græcè,
 τὸ βλέφαρον χαμπόλον, ῥιγγόν, συνεταλμένον) id aut propter ten-
 sionem conuulsificam, aut ob resolutionem in altero ex mus-
 culis

Comm.
 ad part
 scilicet 2.
 lib. 1.
 Proxio

DE CONVULSIONIBVS, LIB. 9

culis oculos claudentibus fieri solet. Et Galen. semper vsurpat ἡ πάσις nomen, cum dicit ἀπὸ τῶν σπασμῶδων, fieri istam συστροφίαν, vel συστολίαν: quanquam συτέλλεσθαι ἢ συσρέφεσθαι idem. Et iste neotericus qui magnum quid se effinxisse putat cum ait preciso musculo opposito, aut paralyfi partis oppositæ non contingere veram conuulsionem, sed quandam potiùs retractionem & rigorem, cum pars quæ retrahitur, & sana sit, & immobilis maneat, hallucinari nobis videtur. Hippocer. enim & Galen. indifferenter vtuntur vocibus, ἀπαστραμμένον, Συστροφίαν, χαμπύλον ἢ ῥιγόν. Vt distorsio, retractione, peruersio, tensio conuulsifica, nomine conuulsionis includantur præsertim si motus inuoluntarius præcesserit. Non quòd per se συστροφίαν, ἢ χαμπύλότητις, aut Συστολίαν sit σπασμός, sed quia illa quæ conuelluntur χαμπύλοισι, Συστροφίαι, ἢ Συτέλλοισι. Nec ita Neotericus in vocibus ludere debuit vt nomen conuulsionis in præcisione musculi oppositi, aut vulnere capitis obrueret & obscuraret. Vnum obiter monere oportet. Diximus antè peruersionem palpebræ contingere solere, tum ob conuulsificam tensionem, tum ob resolutionem quæ contingit vni musculorum oculos cludentium. Hoc multis mirum videtur quibus est potiùs credibile istam contorsionem à tensione conuulsifica esse, quàm à resolutione musculi. Sed quæstionis huius solutio ab interprete ἀπολογητικῶν repetenda.

Ac iam an non verè conuulsio esse possit, vti est visum isti neoterico, aperiendum est; verè, inquam, conuulsio nisi manifestus sit motus. Definitur enim motus ἀσθενήσας musculorum versus suum principium. Ac arguit Fallopium & eos qui resoluta parte vna alteram propriè conuelli putant, quod conuulsionem quasdam immobiles comminisci videantur. Ac primùm ex Celso citat aliud esse rigorem, aliud distensionem nervorum: Vt in Epilepsia & tortura oris verè sit conuulsio & distentio nerui, in Tetano autem & aliis duabus speciebus non fit verè σπασμός: vt Tetanus & aliæ duæ species ad rigorem, non ad conuulsionem reuocentur. Indèque id consequi putant quòd non sit motus. Quòd si motus desit in ea contractione quæ accidit ex vulnere capitis interituris, aut in ea quæ ex præcisione musculi euenit, desinit quoque vera esse conuulsio. Præterea argumentum necit ex etymo ipso. Te-

tanus enim ἀπὸ τῆς τόνου deriuatur, τόνος ἀπὸ τῆς τείνεισθαι: at τὸ τείνεισθαι καὶ σπᾶσθαι longè discrepant; Tetanus itaque propriè conuulsio non est. Et concludit ἐν τῷ πᾶσμῳ motum esse, ἐν τῷ τόνῳ ἀκινήσιαν. Sic motus de essentia conuulsionis existit. Et τὸ σπᾶσθαι, absque motu non est: τὸ δὲ τεινόμενον contra:

2. Epid.

ubi itaque immobilitas est, ibi abest conuulsio. Contra licet obuiere illud Hippocratis; Ille enim eam inter paralyfin & conuulsionem statuit differentiam, vt conuulsio ἐν τῇ τάσει existat, & paralyfis ἐν τῇ λύσει. Cum auis præpetibus alis in aëre subnixæ volat, dicitur esse ἐν τῇ τάσει. Galen. autem lib. de motu musculorum hoc proprio nomine vocat τόνον, & κινήσιν τόνικῆν eiusmodi actionem. Contentio enim æqualis est facultate animali vegeta ac erecta: sed cum telo ista præceps deuolat, ἐν τῇ λύσει esse dicitur. Facultatium enim est obitus & ruina. Illaque contentio naturalis penitus sublata est. Item cum ægri decumbentes rectam figuram retinent, facultatis integræ signum id existit, cum verò ad pedes deuoluuntur ac proiciuntur, non iam amplius actio est, sed morbosa affectio, inclinante ac occumbente facultate. Vnde ista ἑρρίκτις καὶ τῆς ἀρθρῶν ἀνάκλασις, καὶ τῆς σπλένα διακεχυμένα, καὶ διαπεπλεγμένα, aut interitum, aut magnam perniciem præfatio quodam indicant. Tollitur enim καὶ τόνος καὶ τάσις partium, & λύσις καὶ γάταπος succedit. Ista autem τάσις, quæ ἀπὸ τῆς τείνεισθαι deriuatur aliquando naturalis est, aliquando contra naturam, vt ἐν κινήσει τόνικῆν, vt in conuulsione, nec definit motus aliquis esse sed subobscurus. Inflexio autem corporis duplex est, vna mala & summæ infirmitatis signum, nesciente ægro qua figura sese componat. Vnde & ἑρρίκτις καὶ τὸ διαπεπλεγμένον χαλόν. Alia est inflexio roboris naturæ index per contentionem quandam musculorum. Et ea bona est, immò facit ventriculos quosdam excretioni ventorum & excrementorum idoneos. Ideò Aristoteles dicebat meliùs esse cubare inflexo corpore quam intento. Inflexo corpore, locus datur flatibus. Exrento nulla cæuerna eiusmodi potest adigi. Locum enim omnia viscera complent inflexo laxantur & sinuantur. Locus hic præclarus probl. 3. lib. 6. Probl. Arist. Et apud Gal. ἐκλείνεισθαι conuelli propriè significat. Id non animaduertit neotericus qui ἐν τετάνῳ καὶ ὀπισθοτόνῳ, negat motum esse, sed tantum τόνον καὶ τάσιν ἵνα, ideòque motum abesse, & sic conuul-

Galenus cap. 4. lib. de rig. & palpit.

1. Progn.

Ad arth. 2. lib. 5.

fionem nullam esse. Vt autè docuimus ἐν τῷ ῥῆματι ἁσεί, motum esse obscurum, & quasi implicitum. Quid respondeat Hippocrati qui ita de Epilepsia ait, venas internas secato dum ^{Epid. sect. 5.} magnus morbus in tensione est, Græcè ἐν τῇ ἁσεί. Verè autem ^{lib. 2.} intelligit de paroxysmo Epileptico in quo aliàs motus est obscurus, aliàs manifestus, & ἁσις quædam est: in Tetano non est manifestus. Non video cur Celsus Tetanum, & aliàs species nomine rigoris expresserit. Nisi fortè à quodam accidenti, nempe à rigiditate quadam partium, maluerit per rigorem quàm per conuulsionem exprimere: Ac si ea formula loquendi esset plausibilior, & ad sensum potiùs accommodata. Ita autem loquitur, frigidus modò conuulsionem, modò ^{Hippocr. spasmod. ἁσεί} rigorem infert; illud ^{ἁσεί} σπασμὸς, hoc autem ^{ἁσεί} τένεσις dicitur. At hic potius verborum quodam lenocinio & aucupio laborat. Cæterùm in Tetano motus est & is obscurus, sed perpetuus motus est cum contentione quadam, vnde incredibilis dolor est. In aliis conuulsionibus distentio fit, & succussus, sed etiam excussio, & motus est manifestus. Et Tetanus definitur conuulsio perpetua totius corporis rigidi, & in neutram partem inclinantis. Fit enim contractis ad suum principium musculis, & in ea contractione manentibus. Nec quæ conuellantur partes moueri videntur, quòd æqualiter antè & retrò tendantur. Tensio autem hæc non fit citra motum non tam sensu quàm ratione depræhendendum. Et eò crudelior hæc conuulsio, quòd perseverat, breuique hominem consumit, vt quæ in numerum acutissimorum morborum referatur. Et quia conuulsio non intermittit, accessionibusque non est distincta, ideò manifestus non est motus. Quòd autem in ea contentione motus sit aliquis cum naturæ conatu, inde patet, quia partes breuiiores fiunt & contractiores: Instante autem morte ^{lib. 5. ἁσεί} λύνονται, soluuntur & ^{lib. 4.} μαλακῶς laxantur. Huc autem afferre licebit exemplum de speciebus articulationis. Διαρθρωσις ἢ Συνάρθρωσις, ex eo differunt quod in illa fit motus manifestus, in hac nullus, aut subobscurus addit Gal. lib. ^{lib. 5. ἁσεί} 2. ἀρθρῶν: tamen ἀρθρῶν δὲ species ad διαρθρωσιν refertur, quamuis in multis partibus quæ διὰ τὴν ἀρθρῶν articulantur, aut nullus, aut admodum obscurus sit motus. Id in connexionione costarum cum vertebris, radij cum carpo, & astragali cum osse scaphoide cernere est. Sic non est exactè motus quærendus, nec

in speciebus articulationum in quibus motus esse debet, nec in conuulsionibus, quamuis per motum ἀσπράμπετον definiantur. Et cum Hippocrates in vlceribus tiliarum nec ambulandum, nec sedendum putat, etiam in sessione ipsa motus est aliquis. In Tetano motus est tonicus, ἀπὸ τῆς τόνου nomen habens, & ἀπὸ τῆς τόνου. Tonus autem, ait Aretæus, & τῆς νέρων, & τῆς ἐντασεως nomen est, id est, & neruum, & nerui contentionem significat. Est autem hac in parte potius Galenus sequendus. Ita enim de motu tonico scripsit. Quatuor differentia motuum in musculis reperiuntur. Nam aut contrahuntur, aut extenduntur, aut transferuntur, aut tensi manent. Tetanus autem fit dum inuitæ partes in contraria ab oppositis musculis retrahuntur. Constat autem ἐκ τῆς ὀπίσθου καὶ ἐμπροσθεν. Vt ridendus sit qui ἐν τῷ τόνου, motum esse negat, vt cum brachium tensum manet omnibus musculis pariter contendentibus. Et τῷ τόνου τῆς ἀκνησίας, attribueri plenum est ignorantia, ac si motus tonicus motus non sit. Immo maior est actio & contentio musculorum quam si reflecteretur vel inflecteretur. Galen. autem doctrinae gratia motum tonicum promiscuum quid putat ex motu & immobilitate. Tandem ita conficienda est rota res. Cum membrum contortum apparuerit, perinde ac si in naturali situ foret, rigidum tamen manet, nec ab eo situ dimouetur, conuulsio est musculi qui ad proprium principium contractus partem simul cui inferitur adducit immobilemque reddit. Ea tamen cautio est adhibenda, dummodo id non fiat vitio peculiari articuli. Callus enim in articulo enatus, aut humor prohibere potest liberam in iuncturis motionem, quod contingit cum luxatio in particula non recte curata fuerit. Id quod ἐν τῇ ἀγκυλώσει cernere est, contorta quidem pars est, & manet in eo statu vnde non dimouetur, conuulsio tamen non existit. At quod partes contrahantur intorqueanturque τῆς τερόπρασσας μάδι, licet motus euident non sit, & tamen conuulsio sit, satis ex superioribus apparebit.

Galen. cap. 2. lib. de Sympto. causis.

Galenus loco superiore.

Reliquum est vt quæramus cur conuulsio partem sanam in iis qui a capitis vulnere interituri sunt, occupet, & an solis morituris id contingat. Posterioris partis assertor videtur esse Hippoc. Si cui, ait, e vulnere capitis moriendi necessitas imponitur, nec seruari potis est, his signis ita colligendum, &c.

Tunc meminit istius conuulsionis. Sic illa conuulsio desperatis profligatisque omnibus hominem adoritur sauciatum eumque consumit: nec aliàs incidit, nisi cum resoluta parte yna, extremo ipso spiritu ac conatu natura succumbere parata est.

Ac vt res eodem filo facilius explicetur in causas conuulsionis inquirendum est, an inanitio & repletio duæ solæ sint causæ, an conuulsio ex accidenti fiat eaque ad alterutram causarum referenda sit, an vera sit, parsque quæ afflictis ita rebus laborat, conuellendi causam in se contineat. An verò ea conuulsio extremi tantum conatus naturæ sit consequens, an à morbo fiat, an à natura, an ab utroque. Num repletio, num inanitio eam afferat, an sit quid tertium. Et in eo difficultatis nodus consistit. Quòd autem ad conuulsionis causas pertinet, si quis præter inanitionem ac repletionem causam aliam statuerit, paulò fortassis alienior videatur. Tamen Galenus cum de singultu agit, tertiam causam commentus est, cum tamen singultus conuulsionis rationem induat. Et vt concedam verè conuulsionem non esse, quod ad causam attinet, idem est iudicium. Et Galen. ex Hippoc. animaduertit singultum eo modo quo & vera conuulsio oriri creditur, à repletionem & inanitionem principium causamque ducere. Vulgò tamen inter conuulsionem & singultum differentia statuitur, quamuis aliquid affine habere videantur. Eòque primùm à conuulsione singultum secernunt, quòd hic sit motus quidam conflatus ex laxitate quadam & contractione. Primùm enim laxat se ventriculus cibosque ea ratione deferit, nec naturaliter complectitur, deinde collectis veluti viribus seipsum astringit, magnaque totius sui corporis compressione singultum edit. Et Galenus dum agit de subuersione ventriculi docet laxitatem à copia contingere, & à nimia humiditate. Irriguus enim ventriculus per nimiam humectationem eodem modo laxatur quo & neruorum ligamenta. Vnde ventriculi contingit affectio quæ ὑπιασμός & ἀναρεσπὴ vocatur. Quanquam ἀναρεσπὴ, & nauseabundam ventriculi affectionem significat, & appetitus abolitionem Donati opinione, vt idem omnino non sit quod ὑπιασμός. Latine supinitas ventriculi redditur & subuersio. Quanquam nomen ὑπιασμός in ea significatione non legitur apud Hippocr. sed aliter

Com. ad Aphor. 13. li. 6.

Cap. 3. li. 17. re. πνε.

Cap 67. Patholo.

Hippocr.
lib. 2.
de fra-
ctur.

libro de fracturis. Significat enim *ῥεοίαν μολὴς πνος ἐπιχλι-*
στυ, cum diu pars veluti supina iacuit. Si itaque ventriculus
 primùm laxatur atque dissoluitur, sed deinde seipsum colli-
 gens constrinxit, duplex omninò motus esse videbitur: ideò-
 que verè conuulsio non est. Nisi quis dicat distentionem
 neruorum, quæ Græcis *σπασμὸς* dicitur) & contractionem
 & extentionem significare. Nisi enim distentionis nomen
 contractionem aliquam significaret, frustrà nomen *σπασμὸς*
 Latinè distentio redderetur. At longè aliter res habet. Nam
 cum ventriculus nimia humiditate irriguus laxatur, non con-
 uellitur. Sed cum molesta est materia, qualitate potius quàm
 quantitate infestans, tum sese colligens, dum excutere rem
 molestam conatur, singultiendi occasionem affert. Audiatur
 Galenus tres singultus causas plurèsvè assignans, & duas tan-
 tum veræ conuulsionis. Ego in conuulsione tertiam causam
 præter inanitionem & repletionem nondum reperi: singultum
 verò sine his fieri video, acribus humoribus, aut serosis, aut
 medicamentis stomachum mordentibus, quibus reiectis cessat
 singultus. Et cibo mordacem qualitatem nacto singultus con-
 tingit. Et aliis locis: Singultus est conuulsiva oris ventriculi
 affectio, quod os vel humorum copia grauatur, vel mordetur,
 vel propter frigiditatem contristatur. Alij ex rigore oris
 ventriculi singultiunt. Et pueri singultiunt tum ob corruptio-
 nem alimenti in ventriculo, tum ob partis frigiditatem. In
 quo Galenus bifariam decipi videtur. Serosus humor, aut
 piper in ventriculo dissolutum, aut corruptio alimenti ad re-
 pletionem referuntur. Sic frustrà tertiam illam singultus cau-
 sam confinxit. Denique, si tertia hæc statuitur singultus causa,
 eodem modo & tertia veræ conuulsionis causa poni statuique
 potest. Nam aura tetra infernè elata feriens cerebrum &
 conuellendi occasionem afferens, nec ad repletionem, nec ad
 inanitionem referetur. Item si ex frigore conuulsio contin-
 git, quo modo ex rigore & frigore oris ventriculi singultus
 oritur, an ad repletionem, an ad inanitionem reuocabilis est?
 Si quædam tertia causa hæc constituitur, à seipso Galenus
 dissidebit. Huius hæc verba sunt: Quòd verò ex plenu-
 dine iugiter (*ἰσχυρὸς* Græcè, an benè reddatur Latinè, vi-
 deatur) singultus fiat indicant pueri crebrò, cum sunt repleti,
 singultientes. Rigor autem & frigiditas omnis cum neruosa

Comm.
ad part.
23. li. 1.
Prorrh.

Comm. ad
Aph. 13.
lib. 6.

corpora difficilia ad difflandum reddant, causa sunt vt repleantur, atque ideo in ipsis singultiunt, hic textus bifariam contra Galen. facit. Nam & exemplo puerorum docet à repletionem singultum esse: Tamen paulò antè adducit idem de pueris exemplum vt tertiam aliam causam à repletionem, & ab inanitionem astruat. Secundò, dum frigus & rigorem, Græcè τὸ χυός, quod potius rigens frigus aut crudorem interpretamur, tanquam tertiam conuulsionis causam necnon & singultus constituit, vt nec nomine repletionis nec inanitionis comprehendat, aliter longè hoc in loco sentit. Nam ad repletionem refert frigus istud. Replet enim ex euentu dum spiramenta cutis stringit. At hæc opinioniones longè sunt dissentaneæ. At tantum virum, quantum Galenum agnoscimus inconstantia infimulare nefas puto. Et fortè in aliis locis paulò largiùs, in aliis paulò strictiùs de conuulsione & singultu disputare voluit. Nam dum omnis & conuulsionis & singultus causam ad repletionem & inanitionem referimus, nimis fortassis generaliter pronuntiamus. Hoc autem sæpè erroris occasionem in medendo prætexuit. Vbi enim Medicus putat ab inanitionem affectum non oriri (non enim sæpè & conuulsio, & singultus ab inanitionem est, quamquam fieri non negamus) statim ad repletionem tollendam se conuertit. Vnde vt euacuationem moliat, nullum non medicamentum genus experitur. Indèque ægris periculum non rarò intentatur. Vna enim cum humoribus quos frustra medicamentum exagitat (vt potè qui morbi causæ non sint) anima ipsa euolat. Vt cum singultus à pressu costarum, à maligna aura, à perfrigerationem, à prolapsu intestini oritur, is ab inanitionem quidem non est, an à repletionem? Si repletio, quænam? Et quod remedium adhibendum? Itaque prudenter Galenus præter inanitionem & repletionem, nouam quandam singultiendi causam comminiscitur, quam vtinam & ad conuulsionem quoque retulisset. Sic Medici falsa repletionis opinione dicti, tot euacuantia remedia non excogitent. Hinc nil nisi vexatio, & medentium magna sequitur calumnia. Et hæc fortè causa est quæ induxerit Galenum vt tertiam istam causam adumbraret. Gorræus in Definitionibus Medicis, & Hollerius eam partem attigerunt, & rationes explicarunt quibus se eam Galeni opinionem tueri posse putarent. Hanc au-

tem quæstionem Doctiss. Scaliger Comm. in lib. decimum Aristotel. de Histor. Animalium nuper in lucem editum, explicauit. Quis negabit humorem nullo modo auctum acrem aut acidum euadere, & neruos pungere, vnde conuulsio? Et Auicennas à caliditate sine materia conuulsionem nasci putat, vt non repletio, non inanitio causa sit. Nisi fortè dicat quis, fieri posse, vt is humor qui non nimius, sed cæteris æqualis habeatur: dicatur ideò abundare quod ad naturæ functiones aut pristinam concretionem inutilis sit. Et ad eandem Cæsaris sententiam accedit quod ait Gal. Com. ad Aphor. 57. lib. 5. ob cachexiam totum corpus aggrauatur sanguine, licet modum naturæ conuenientem sua multitudine non excesserit. Certum etiam est Auicennam statuisse conuulsionis epilepticæ speciem quam vocat non proportionatam ad materiam. Et ea est quæ *ἡ συμπαθεῖα* fit, qualitate mordaci quæ rara est: & eius Galen. menūit in locis affectis in hist. Grammatici, quæ verò ab inanitione aut repletione est ea est *ἡ ἰδιοπάθεια*, quamquam *ἡ τόπις* priorem illam quodammodo ad repletionem referat. Quod quoniam quæstione dignum reperimus, ab eo non fuit abstinendum.

Paulò plenioribus velis soluimus, sed remigrandum est, cum superius constituerimus explicare cur morituro ex vulnere capitis pars sana conuulsione tentetur. Nam conuulsionis causas generaliùs explicare expedirèque oportuit, vt ad eas ea conuulsio reuocetur quæ vulneris occasione contingit. Quod dum fieret noua quædam difficultas oblata est. Nam cum idem fortè de singultu iudicium foret, est enim singultus *πρασμός τις*, æquum visum non est duas conuulsionis causas, ipsius autem singultus tres assignare. In quo fortè constans in Galeno opinio desiderari potuit. Vacillat enim dum modò frigus tanquam quid tertium constituit, modò qualitatem ex cruditate resultantem. Sic nodus iste dissoluedus fuit, alioqui vix ea difficultas explicari potuisset. At iis difficultatibus deuoratis liberiùs excurrere licuit. Quamquam quod nunc proponitur, difficillimum est ad explicandum. Pauci enim, quos modo sciam, in ea parte elaborarunt.

Potissima quæstio est quæ nostra ingenia exercere debet, cur sana pars conuellatur, & ægra resoluatur. Cur enim pars
ægra

ægra non conucllatur potius, deinde resoluitur & clanguet? Ac primùm nosse oportet, cum nostrum corpus geminum sit, dextra dextris magis consentire, & sinistris sinistra. Vnde illa εὐθυαία, & τὸ κατ' ἴξιν, toties ab Hippocrate celebratum. Tamen non desinit magnus esse consensus dextrarum partium cum sinistris, & contrà. Porro cum fiat consensus vasorum communione, operis societate, & generis similitudine, cùmque ea quæ vicina sunt quæque propinqua primùm ac maximè affici solcant, non parui refert scire quæ resoluta parte sinistra, dextrà conuellatur, versúsque suum principium retrahatur. Ac posuimus antè duplicem esse consensus, vnum absolutum, alterum secundum quid, vt recentiores loquuntur. Absolutus dicitur cum (exempli gratiâ proponatur dolor capitis) ad cerebrum ipsum nil pertinet corporeum à parte communicante præter læsionem ipsam, id est, non tam fit per communicationem materiæ, quam affectionis & doloris participationem. Ob generis enim similitudinem læso neruo in parte aliqua, cerebrum, aut musculus temporalis absoluto consensu fit doloris consors, consentiens & particeps: Contrà, si dolor communicatur per materiam aliquam summissam translátamve, seu sit ichor, seu exhalatio, seu spiritus, communicatio non absoluta vocari solet. Maximè verò per spiritus ipsos affectum communicari arbitrantur. Quæ opinio maximè placuit Herodoto qui nullam sectam sequi visus est magis, quàm eorum qui spiritibus omnia tribuerunt, Græci πνευματικὸς vocant. Arculanus ex Auicenna exempla proponit consensus absoluti, dolorem capitis ex conuulsione, ex dolore iuncturarum & punctura nerui. In iis enim negant quippiam corporeum & materiale ad caput rapi, vt non vapor, non spiritus eò ascendat, sed aut qualitas manifesta, aut occulta, vt vis venenata. Quanquam, quæ qualitas sine materia deferri possit? Alia est quorundam ratio ab Arculano adducta quæ plus habet genij quàm ingenij, plus acuminis quàm solidæ veritatis. Si licuerit, ea ratio à nobis exponetur. Inter exempla absolutæ communionis, possumus & alia multa enumerare. Hæc paulò plenius explicantur, quòd ex iis rationum momenta ad institutum pertinentia exquirantur. Inter exempla hæc erunt. Cum quis frigus aliquod non mediocre in pedibus sensit, seu nudus in

*Hippocr.
lib. de
humori-
bus.*

*Arcula-
nus cap.
de cas-
sis Ce-
phal.*

*Galenus
cap. 27.
lib. 1.
de Sim-
pl.*

frigido folio inanibulet, si non longè post coryzam patiatur, aut lachrymantes oculos habeat, nunquid id per consensum fieri dicetur? An communicatio fit materiei? Nequaquam. Item cum præciso cerebro biliosa vomitio superuenit, nunquid communicatio est materiei? Nequaquam. Sed similitudo generis, & neruorum compassio ad id plurimum facit.

*Com. ad
Aph. 50.
lib. 6.*

Os enim ventriculi insignibus neruis insignitum cum cerebro patitur affinitatèque habet. Nec interest, an dicamus cerebro læso præcisòque, aut eius membranis vulneratis tumultum istum in ventriculo excitari. Vtrisque enim læsis

*Com. ad
Aphorif.
50. lib. 6.*

vomitio superuenit biliosa vt Galenus docet. Quanquam Erasistrati sequaces in alia fuerunt opinione. Negarunt enim eam vomendi necessitatem induci posse affecto ore ventriculi per sympathian, nisi ad membranas affectio pertineret, Meningas enim neruorum principia statuerunt. Et ideò crassam meningem ratione sui id genus nauseas, vomitiones, sub-

Eernel.

uersionesque ventriculi inferre posse putauerunt. Et quidam ex recentioribus solis membranis sensationem seu sentiendi actum attribuerunt: quòd fortè in Erasistrateorum scholam irreperint. Nec abs re memini ipsorum Erasistrateorum, non ipsius Erasistrati. Nam cum olim Erasistratus eam opinionem de membranis neruorum parentibus tutatus fuisset, senior factus eandem repudiavit. Cerebrum enim solùm

*Cap. 9.
lib. 7.*

neruorum principium esse affirmavit. Ad eam sententiam Macrobius elegantibus verbis ex professo explicat cur cum cerebrum sit τὸ πρῶτον αἰσθητικόν, ipsum tamen non sentiat, id quod à ratione alienum videtur, vt cum expers sensus sit, sensum cæteris impertiat. Docètque non esse necesse vt ipsum tanquam primarium animæ instrumentum sentiat. Cerebrum quod tactu sui vel hominem torquet, vel frequenter interimit, non suo sensu, sed vestitus sui, id est omenti, hunc infert dolorem. Ac satis de communicatione absoluta dictum est. De non absoluta exempla apponere non est necesse, vt quæ satis per se sint perspicua. Nec alienum erit

*Ioannis
Vigonij
opinio.*

*Cap. 16.
tract. 1.
lib. 3.*

Io. Vigonij præstantissimi Chirurghi hoc loco verba vsurpare, hæc distinctionem continent, cuius ope aditus erit facilior ad quæstionis propositæ penetralia. Duplicem spasmum constituit, vnum materiæ analogon, alterum non analogon. Rursus prius membrum in duas partes diremit, vt spasmus

materiei analogus aut sit ab inanitione, aut ab repletionem. Videtur autem interpretari spasmus materiei non analogon eum qui absque materia fit. Quanquam paulò confusius. Partim enim suam omnino proponit opinionem, partim totus videtur ex aliorum opinione pendere. Et cum duas diuisiones proposuerit, vnam degustauit tantum, alteram inexplicatam reliquit. Et vt ex aliorum iudicio nobis aperiat quæ sit vis & ratio spasmi qui non est materiæ analogus, affert exemplum de punctura à re valdè acuta, aut de re perfrigerata. Adducit autem Aphorismum. Frigidum vlcerebus mordax, conuulsionem, rigorem & denigrationem partibus affert. Deinde subiungit, idque fit sine materia. Et quod facit frigus sine materia per simplicem quendam consensum, idem facit punctio siue à venenato animali, siue à re acuta illata. Deinde non ita longè post adiicit, licet superiora omnino probare non videatur, si quis inde spasmus consequatur, eum materiei non analogon esse. Id est, materialis ea fit conuulsio, quòd & ratione doloris affluxus in partem fiat, & ratione ipsius læsionis in parte ipsa, aut vapor, aut humor alienus, aut virus concipiatur. Et eò consilij citat Galenum (locus autem Galeni nondum mihi occurrit.) Conuulsio autem quæ quòd puncturam & solutionem continuitatis neruorum contingit, ferè semper ab humiditate est. Cui loco non est absimilis ille quo vult dandam perpetuò operam vt puncturam partium ora pateant, vt calidum medicamentum affusum per ora vapores educat attrahatque humiorem circa locum affectum in alto delitescens. Immo plerisque placet vt neruus transuersim defecetur, vt punctim facta læsio virus non supprimat. Facta enim punctim solutione, subsistit resque fit virus formidabilium symptomaton causa & author, vt dubitem an sit plausibilis ea de re Aphrodisæi opinio. Cum enim quærit cur non ita inflammatio sequatur præcisionem neruorum, vt puncturam, rem ita dissoluit: Quia spiritus inæquali punctiois segmento, occurrens retorquetur, atque in se coactus stipatur ac recalescit. At præciso penitus neruo, spiritus omnis effluit & abit. Quæ verba magnum quid spirant & portendunt, sed obscurius rem exponunt, ne dicam, obscurant. Itaque patet ex Gal. & Vigonio etiam in neruorum punctioibus spasmus *ἄπυρόδου*, materiei parti-

Aphorif. 17. Cap. 20 lib. 1.

Cap. 2. lib. 3. de conuuls. Med. 12. 1. 2.

Proble. 121. li 2.

cipem esse, siue multa sit, siue pauca, sed sua qualitate eam molestiam inferre nata. Quantitate enim non tam nocet quam qualitate, cum à natura alienior existit. Et ita conuulsio non analoga materiae dicitur, cum affectio grauissima est, perpusilla materia existente, vt id quod contingit terrificum non tam materiam causam sui agnoscat, quam qualitatem vix explicabilem, aut partium communicationem, aut earundem naturalem constitutionem. Exigua enim mali causa in neruo est magni momenti. Vis enim consideranda τῷ ἐπιδερτικῷ.

Nec quaestione indignum est, an cum frigus conuellendi occasionem affert, absque materia id fiat. Id enim volunt fieri illi de quibus Ioannes Vigonius ante. Sed prius diximus ex Galen. frigus (Græcè τὸ κρύος) conuulsionis, causam esse, quod distensionem prohibens neruos repleat, & sic ad repletionem id referendum, & sine materia ea conuulsio non fit. Quanquam Galenus alio loco aliter sensit. In Aphorismis enim affectionem nerui à frigore penetrabili profectam ad ipsam refrigerationem retulit, quæ cogit constringitque ipsos neruos, vnde conuellendi nata occasio. Verba hæc illius sunt: vt non oportet neruorum substantiam à calore immodico exolui, sic nec vltra modum refrigerari, in vnum cogi ac cohiberi. Melius Græcè *ὀυδέποτε τὸ σπινθηρῶδες*. Et nescio quid in mentem venerit Galeno vt non admittat lectionem vulgarem Hippocratis quæ est eiusmodi. Frigidum facit conuulsiones, denigrationes, & rigores febriles: sed ita legendum putat, frigidum Tetanos facit & rigores, qui ipsi conuulsiones, nigredines, & febres afferunt: sed hæc obiter. Nam & legimus, τὸ ψυχρὸν, ἢ τὸ κρύος, ἢ τὸ ψυχρὸν, conuulsionis veram causam esse. An id fiat per repletionem an non, an simplici quodam modo & sine materia, ipse ex superioribus colligas.

Explicatâ consensus varietate, vt vnus absolutus, & sine materiei, saltem quæ sub sensum cadat, communicatione, alter cum materia, ad veram rei quæ proponitur explicatio-properandum videtur. Leuis tamen scrupulus animo nostro inhæret quem eximere melius est, quoniam ad superiorem disputationem pertinebit. Arculanus inter ceteros distinxit eum consensum absolutum, & non absolutum. Galenus paulò aliter

fenfit, sed eodem recidit eius opinio. Duplicem enim sta- Cap. 6.
lib. 1.
de loc.
affec.
 tuit sympathiam, vnam per communicationem aut vaporis,
 aut humoris fieri putat, alteram per priuationem aut faculta-
 tis, aut materiei aliundè ad edendam actionem suppetentis.
 Priorem modum Neotericus scriptor absolutè & positiuè fieri
 dixit: Est enim materiae communicatio. Et vt concedam
 aliundè aut humorem aut vaporem traduci, tamen pars quæ
 per consensum afficitur illæsa dici non potest: & à parte af-
 fecta aliquid ad partem quæ per consensum laborat transmit-
 titur: vt cum in febre continua synciput laborat per con-
 sensum viscerum malè affectorum. Non tamen desinit la-
 borare ea pars à qua prima mali labe, & cui alia tantùm con-
 sentit. Nam quæ sunt vicina quæque propinqua, & quæ Hippocr.
lib. de
humor.
Gal. cõ.
ad part.
9 lib. 3.
de artic.
ad part.
9 lib. 3.
de artic.
Com ad
Aphorif.
29 li. 2.
 ὁμογενῆ, primùm ac maximè afficiuntur, κοινωγία enim id facit.
 Et ad eam rem præclarè Galenus, ὅσα καὶ Συμπαθειαν ἠγγελοῦ
 νοσήματα, τέτατον ἔδωκεν ἕξι λυτικὸν τῶν ἐξ ἀρχῆς παθόντων: Id est; qui-
 cumque morbi per consensum contagionemque fiunt, prima-
 rium morbum nullo modo tollunt. Et alibi; Pauci morbi
 longi fiunt per sympathiam, & absque loco patiente: Qui
 locus est notandus. Quod Hippocrates demonstrat; dum ra-
 tionem reddit cur iis quos gibbositas inferiore spinæ parte
 occupat, renum dolores & vesicæ superueniant, & tamen
 gibberositas non adimitur. Id quod intelligendum synce-
 riùs & cum Diorismo. Nam si materia tuberculi quod gib-
 bum & genuit & aluit, aliò transferatur, per istam μεταστάσιω
 humorum morbificorum aut varices, aut dysenteria oboritur,
 hinc gibbi solutio contingit. Quanquam & abscessus oboriri
 potest, gibbum non soluturus, vt eodem loco annotat Hip-
 pocrates. Sed si dolores renum, aut vesicæ oboriuntur per
 sympathiam, hæc ratio priorem affectionem, nempe gibbo-
 sitatem, non exoluit. Quia non fit μεταστάσις, humoris tuber-
 culorum spinam intorquentium, parentis. Nunc ad reliqua
 progrediendum. Repetendus est enim orationis cursus. Ergo
 sympathia duplex est, vna per communicationem materiae,
 altera per priuationem. De priore dictum est: posterior quæ
 per priuationem fit ita à Galeno explicatur; Quibus partibus
 vel materiei vel facultatis suppeditatio corrumpitur (Græcè
 ἀφθεσίσιω) alij legunt, non transmittitur, actionem lædi ritè
 dixeris, parte ipsam edente illæsa. At si à vaporibus & hu-

moribus ipsa lædatur, eam non rectè illæsam dixeris. Facultas porrò vel cum essentia ad partes diffunditur, vel sine essentia. Cum essentia ad nervos visioꝝ dicatos, sine essentia ad crura. Id quod controuersia vacare non videtur.

Prima
ratio.

Porrò in rei propositæ causis explicandis multi elaborauerunt. Nec planè constat quæ sit vera ac germana istius conuulsionis partis oppositæ causa. Alij alia excogitauerunt, quæ tamen ad examen reuocari debent. Quibusdam videtur id fieri propter spiritus & sanguinis partis sanæ consumptionem, idque ob inflammationem fauciatæ partis. Et credibile est partis sanæ naturam sedulam ac sui diligentem suas copias ac superpetias ad partem læsam misisse, vnde ea pars sana postea paupertate spiritus & sanguinis laborat. Quòd autem sit inflammatio partis læsæ, declarant pustulæ ac velut phlyctænæ quæ à parte inflammata in linguam exudant. Ni dixeris eam saniem quæ per os fissum transcolatur dum morâ deteriore acquirat qualitatem, per choanam seu *πρόλον* refundi. Quæ dum linguam proliuit pustulas in ea suâ acrimoniâ excitare potest. Ea enim cavitatis quæ Choanam facit, incipit inde vbi duo meatus coeunt, vnus ex fundo medij ventriculi, alter à meatu in postremum ventriculum: desinit autem in glandulam cerebro & duræ meningi in clinoidè subditam, quæ pituitam ex medio ventre per hunc ductum, tanquam per infundibulum transcolat in palatum & nares. Sic cum ab imo cerebro sanies exprimi possit, non mirum si in lingua pustulæ efflorescant, licet etiam non præcesserit inflammatio. Ita enim Hippocrates: Si os capitis fissum fuerit, ferram adhibe, ne in ossis fissuram sanies influens membranam cerebri putrefaciat. Nam per angustias subiens, nec inde exiens affligit & hominem furere facit. Vbi notabis & saniem à pericranio manantem, aut à Diploe ipsa per os fissum in membranam diffusam posse postmodum transcolari diffundique in cerebrum. Si in corpore ipsius cerebri maneat, furendi occasionem afferet, si in ventriculos fluxerit, & ab iis per choanam refundatur, in ore pustulæ excitabuntur. Quamquam fortè vt mors consequatur, aut formidabilia symptomata consequantur, membranas vitari non est necesse. Ita enim ante de Euergetæ filio explicatum est cui mors obtigit ossibus liuefactis, sed imputri membranâ vt Hippocrates obseruat.

Lib. de
locis in
homine.

Ac primæ rationis autor de inflammatione partis læsæ cuius occasione sanguis & spiritus absumitur, aliam & rationem astruxit. Ait enim conuelli partem sanam, resolutâ agrâ per translationem humoris morbifici à parte læsa in ægram sanam. Hic enim humor cum teter sit, in cerebro aut conuulsionis aut furoris occasio existit. Si vi naturæ in faciem effunditur, Erysipelas promouet quod solutionis morbi, & vitandi periculi causa obseruatur. Sin pars frustrâ nititur excutere illam sanam & virus, concussione frustrâ tentatâ, motu conuulsuo id extundere ac exigere conatur. Et cum in vanum id fiat, consternatur Natura, ac victa morboque superata procumbit. Sed de ea ratione postea viderimus.

Aliis æquius esse videtur & rationi conuenientius si ad simplicem sympathiam quæ sine materia fit saltem analogâ, confugerint. Diximus enim consensum esse dextrarum partium cum sinistris. Id quod audiendum tum de vicinitate loci, tum vasorum communione & operis societate. Et vt concedam sinistra sinistris καὶ ἄλλω, maximè consentire, non desinit esse consensus sinistrarum cum dextris: dummodo id non extendatur longiùs. Vt non conferatur dextrum brachium cum sinistro pede, sed dextrum brachium cum dextro pede, & sinistra pars capitis cum dextra. Ac credo ita vtramque consentire vt facilis sit μετατάσις ab vna in alteram. Id quod declarant pleuritides. Sinistra enim pleuritidis facillè succedit dextræ vt fiat μετατάσις πνεύματος. Quod & in capite vsuuenire potest. Ac Hippocrates scripsit. Frequentes in phreniticis permutationes significare conuulsionem. Græcè, & πικρὰ μεταπίπλοντα. Qui locus audiendus est de symptomaton mutatione, vt modò deliret, modo ratiocinetur quis, modò surdus, modò fiat ἀναδός. Atque ista μεταβολὴ ἢ μεταπίπλωσις, fit ob humorum μεταρρύσεις transfluxiones & demigrationses à parte in partem, etiam in cerebro ipso, vt à neruis in parenchyma ipsius cerebri (vt si dicam) aut in omentum, id est, in membranas fiat translatio. Si enim causa aliquo loco fixa sit, firma fixaque sunt symptomata, ait Galen. Immo in cerebro ipso fit κατάρσις & μεταρρύσεις, id quod Galenus eodem modo explicat; Si aliàs, ait, ex alia parte cerebri humor contristans in aliam cerebri partem defluat (Græcè ὁ χυμὸς ἐκ ἀρρέων) & neruis à cerebro natis incidat, conuulsionem

Hippocr.
7. Epid.Secūda
ratio.Hippocr.
ad finē
lib. de
vulner.
cap.Tertia
ratio.PAR. 27.
lib. 1.
Pronth.

affert. Quidam tamen in cerebro ipso istum fieri *καταπύξις*,
 id est, defluxum negant, sed si manat tabum à parte in par-
 tem, id per expressionem quandam fieri autumant. In cere-
 bro quippe, vt & in toto corpore dextra, aut sunt sinistris
 valentiora, aut contra. Quanquam notandum est quod Hip-
 pocrates scripsit de dextrarum partium cum sinistris compa-
 ratione. Dum enim agit de secandis purulentis, iubet vt
 corpus huc & illuc vertatur, quò audiri possit contentæ in
 thorace materie fluctuatio & strepitus; deinde subdit: Optan-
 dum esset vt in sinistra potius parte humor educendus conti-
 neretur: Nam dextras vrere ac secare lethalius est. Quò
 enim robustiores sunt partes dextræ sinistris, tantò etiam for-
 tiores dextrarum morbi existunt. Hoc paulò incredibilius
 possit videri: tamen est Hippocraticum. Et est alius locus pla-
 nè similis lib. 2. de natur. hum. particul. 5. Qui morbi à for-
 tissimis membris fiunt, sunt robustissimi & grauissimi. Si in
 parte maneat, necesse est fortissimo laborante, turbari cor-
 pus vniuersum. Si à fortissimo in imbecillum venerint ægrè
 soluantur si ab imbecilliore ad fortius, facilè soluitur. Pro
 partibus dextris locus est etiam notandus apud Arist. cum
 quærit cur somnus magis accedit cum parte dextra cubamus.
 Quia est priuatio motus, somnus: ergo oportet vt hæ partes
 quiescant, quarum est proprium mouere. Dextrarum autem
 partium mouere interest, ait Aristot. problem. 5. lib. 6. Hoc
 quoque attigit Macrobius Saturnal. lib. 7. cum in succum ci-
 bus reformatur, iam iecoris cura succedit. Est enim iecur
 sanguis concretus, & habet natium calorem quo confectum
 succum in sanguinem vertit. Hunc calor iecoris administra-
 tum per venarum fistulas in sua quæque membra dispergit,
 parte quæ ex digestis frigidissima est in lienem refusa. Lien,
 vt iecur caloris, ita frigoris domicilium est. Nam ideò omnes
 dextræ partes validiores sunt, & debiliores sinistra, quia dex-
 tras regit calor visceris sui, sinistra contagione frigoris fini-
 stras eas partes obtinentis, hebetantur. Ideò Hippocrates 1.
 de morbis mulierum dum loquitur de resiccatis vteris,
 vocat autem *ταῖς μίτρας ἀσθενέσασιν*, aut eos desiderio cu-
 iusdam humiditatis prurire ac titillari. Quod vt expleant,
 partes superiores appetunt. Hinc suffocationis vterinæ oc-
 casio. Maximè autem hepar appetunt *ταῖς ἡμίμαδα*. Quia
 τῆς

ἡ δὲ ἰκμάδς fons est hepar, id est benigni & gratiosi humoris, cuius est appetens uterus. Denique Hippocr. 2. Epid. Circa naturam (ait) plurimam vim habet mamma dextra: oculus dexter & quæ infra sunt hac parte. Tamen id videtur esse controuersum apud Galen. Com. ad part. 44. sectio. 2. lib. 6. Epid. Cum quæritur de foetu qui concipitur in dextra parte uteri, aut in sinistra. Itaque, si partes cum partibus conferantur, sinistrae dextris vi sunt impares. (Quanquam contra Hippocratem Aphrodisæus dixit dextram partem sinistra esse sanatu faciliorem, sed de hoc videris.) Vt non sit mirum si inter has partes dextræ faciliè in sinistras id oneris quo grauantur, deponant. Quare & vicinia, & operis societate, & communionem vasorum dextra sinistris maximè consentiunt & coafficiuntur. Vnde illud Hippocratis: Confluxio vna, conspiratio vna: consentientia omnia. Iuxta quidem corporis naturam omnia conspirant: Iuxta verò partem, partes in vnaquaque parte ad opus. Multò clariùs alio loco: τὸ σῶμα πάντη αἰσθητόν, ἀναπνεόν & κινούμενον: id est, vndique patens, spirans, & motum. Obscuritas in verbo κινούμενον latet. Nam id vel ad magnum partium inter se consensum refertur, vel ad orgasmum & incitationem naturalem quam singulæ partes habent. Nam mutuò se respiciunt & adiuuant. Hinc vulnerato pede, affluit è longinquis partibus sanguis & spiritus ad suppetias ferendas. Laeso pedis calce cerebrum commouetur. Vtero semen concipiente, cerebrum id persensit. In hysterico strangulatu, omnes partes coafficiuntur. Et illud est præclarum Hippocratis de mulieribus quibus cum sanguis fluere incipit, venis uteri apertis omnes totius corporis venæ χαταρρήγνυλαι, & τὸ ὅλον σῶμα χαταρρήγνυλαι, quod verbum elegans est, & non satis, meo iudicio, Latinè redditur, corpus distumpitur, discinditur. Est enim illius verbi vis magis efficax, & ἐνεργητικώτερα: Tandem per illud solenne axiōma concludam: Corporis principium nullum est, sed omnia similiter principium & finis. Circulo scripto principium non reperitur. Magna est vis ipsius consensus: maior sæpè difficultas vnde, & à qua parte prima mali labes. Diximus antè ex Galeno quod morbi qui per consensum fiunt, primum morbum non tollunt. Vt dolor capitis in febre & à febre, febrem non tollit. Sed maior difficultas in con-

Lib. de
alimen.

Lib. de
locis in
homin.

Lib. 2.
de morb.
mulier.

Lib. de
locis in
homin.

D

sentu partium, quia pars exigua affecta magnas in corpore turbas concitat. Declarat facile punctio nerui. Vnde ignoratur sæpè quò referenda prima mali origo. Et hîc dixit Hippocrates (dum tacitè consentiendi vires admiratur) omnia principium esse & finem. Totum corpus sibi ipsi simile est, & parua pars omnia habet, quæ & pars maxima. Deinde subdit eleganti vtens verbo, quicquid minima pars perfert, *ἐπαναφέρει πρὸς ὁμογενίαν*, id est, ad partes affines, & gentilitio velut iure cognatas refert: vnaquæque ad suam, siue bonum, siue malum, ideo corpus dolet & lætatur, *ὡς ἕνεως μικροτάτης*, id est, ob minimam affinitatem, vel potius *ὡς ἕνεως* ob affinitatem *μικροτάτης*, rei & partis minimæ, vt genitiuus *μικροτέρως*, referatur ad *μέρους*, id est, partis, non ad genitiuum *ἕνεως*: vnde subdit, nam in minima, Græcè τῶ *μικροτάτῳ*, suppl. *μέρει* omnes insunt partes, & hæc ad gentiles & cognatas sibi ipsis singula transferunt & denuntiant, Græcè *ἐξαγγέλλουσι*. Sed hæc licet præter institutum dici videantur, ex iis tamen ad ea quæ proponuntur, rationes eruentur. Declaratur enim vis & facultas *ἡ Συμπαθείας*.

Quarta ratio.

Inter rationes allatas ea fuit potissima qua dicebatur natura à partelæsa excutere materiam in partem sanam: Ethic conatus est naturæ in secernendo eo quod putrefactum est & corruptum à sano & integro. Sic Hippocrati in vulnere capitis os liuefactum & arefactum discedit. Sic in vlceribus

Lib. de vulner. cap. lib. de locis in homine.

caro renutrita secernit id quod à medicamento putrefactum est, idque iuxta doctrinam Hippocr. Sic dum iste est conatus naturæ, & species quædam *χρῖσεως*, resoluta ac ignaua parte dextra, sinistra aut motu concussiuo, aut conuulsiuo ea re quam sibi molestam sentit, vult se liberare. Docuimus enim ante quomodo faniem istam, natura, quâ data porta, vult amandare à se, vnde pustulas in lingua & erysipelata, excitat in vultu. Immo longiùs propelleret si possèt, & si viarum beneficio ac fauore iuuaretur. Quò pertinet commemorabilis historia Metrophanti filij. Hic in capite percussus

Hippoer. 4. Epid.

est ab alio puero idque ostraco, duodecima die febricitauit.
 Occasio fuit quod cum partes circa vlcus detergeret, perfrixit: labia statim sunt eleuata, cutis vltèriùs ab vlcere attenuata est; cum autem sectis esset non tardè, pus non effluxit, leuationem non sensit. Iuxta aurem videbatur suppu-

rati, & in maxilla dextra (circa dextram enim vlcus erat) tamen hoc suppuratum non est, sed citò dexter humerus suppuratus est: mortuus est circa 24 diem. Non est resolutus parte dextra quæ affecta erat, non conuulsus oppositâ: Quia natura adhuc potens *καὶ ἔτι*, excussit & deposuit in humerum partem materiei. Ac Hippocrates aliam superiori attexuit historiam eius qui aurem doluit, deinde factus est *ἀφωρος*, & dextrarum partium impotens. A sinistris distortus est sinister oculus grauiter dolens, collum quoque induruit. Hæc historia aliquid affimile habet ei quæstioni in qua laboramus. Nam cum dextra auris dextreque partes laborassent, *ἀκρότητα* quæ est germana & affinis *ἀδελύσις* in partes prius laborantes incidit, *ἰλλωσις* & *ἀστροφι* in sinistrum oculum, id est, sinistra pars conuulsa est. In quo admirabilis est motus, inclinatio & conatus Naturæ. Inde colligere est in morituris à vulnere capitis partes læsas resolui ac effoeminari: aliàs verò sanas excussa in illas virulenta sanie distorti ac conuelli. Natura enim semper conatur hoc virus amandare; Vnde vidimus in nobili viro Villanouano, cum media cerebri pars ob ictum concussa foret, vnde sensim abscessus ea parte altus, conceptus ac nutritus est, conquestum illum de intolerabili dolore còque fugaci ad vtrumque tempus & frontem, cum tamen ea parte non foret abscessus. Vnde id? excussa vi naturæ portiuncula tenuioris saniei à maiore quadam mole puris medio cerebro contenti, desectæ & manantis. Et talis sanies implacabiles dolores excitabat, conuulsiones alioqui si in ventriculos cerebri immigrasset, prouocatura. Vnus enim & idem humor varia edit symptomata pro variis partibus quas obsidet & occupat. Observatione autem dignum est quod ille nobilis Villonouanus interiit centesimo die à læsione & ictu, cum magna ossis frontis pars abscessisset, & vulnus solidatum fuisset. Interiit enim ab abscessu cerebri. Abscessus autem à concussione erat. Mirum cur abscessus cerebri non illum sustulerit citius. Diximus alio loco cerebrum, quia sedes est humidi & frigidi, ipsum per se non faciliè inflammari ex Hippocratis sententia: Item in partibus carnosis & humidis faciliè & inflammationem & cancerium ab atrâ & adurente bile concipi: non faciliè autem in cerebro, quia temperamentum frigidum & humidum resistit. Id quod Aphrodisæus accuratè explicauit. Et non ita pridem

in Collega nostro, qui abscessu in simo hepatis concepto, febre lenta extabuit, idem obseruauimus. Nam cum simum hepatis abscessu detineretur, dolores etiamnum sentiebat circum membranas hypochondrio dextro obtentas. Vnde hoc per cæcos ductus refudabat ichor acer à simo hepatis in gibbum, & ab hoc in vicinas membranas, & in diaphragma ipsum, ibi dolores acerrimos concitans.

At obiiciat quis. Si illa sanies in dextra parte cerebri continebatur, cur non prius conuulsionem in parte laborante excitabat, & non paralyfin partis læsæ, conuulsionem autem sanæ afflictis iam rebus prostratæque Natura? Facultas enim partis læsæ nondum fatigata erat. Sana verò pars facilè sese liberare potest cum omnia eius bona sunt integra, aut parum afflictæ. At magnus est naturæ conatus tum cum mors intentatur, & dissolui ea debent quæ nexu admirabili sociata fuerunt ac colligata. Id maximè à Galeno docetur libris de pulsibus, αἱ διοικῆσαι δυνάμεις τὸ σῶμα, ἀνάγκης πρὸς χαλεπάβουσι, σφοδρώτερον ἐνεργῶσι. Loquitur de pulsu qui desperatis animam agentibus Medicos fallit, quia tum editur maiore appulsu venæ micantis. Natura enim conatur quasi pugnam instaurare. Et hic bonus pulsus fallax est, & tantum extremi naturæ conatus signum. Vnde illud antiqui authoris:

„ *Acerrima est virtus quam vltima necessitas excutit.*

Maximè verò elucent terrificæ symptomata, si corpus validius est florens ac iuuenile. Id quod vulgus satis aptè enuntiat cum hunc aut illum vi violentiæque mori dicit. Causa enim morbi morbûsque inferiora viribus videntur, sed tandem eas externunt vel prosternunt. Immò etiam nemo ferè sine conuulsione mori dicitur, præsertim si quid est quod resistat. In febre lenta nil est criticum sæpè, quia nulla irritatio, nulla lucta quæ certamen decernat, nulla maior vis & impressio, vnde sensim & ferè ἀλύτως ægri extabescunt & consumuntur. Ignis enim tandem defectu pabuli ἀποσβεῖνται: iuxta sententiam Hippocr. Hominis anima semper producitur (Græcè αἰψή φύσις, id est, λέγασί τινες, τελειῖται, & alio loco, ἀυξάνεται) vsque ad mortem, sin igne incandeat ac deflagret, vna cum morbo & anima corpus depascitur. (Quidam τὸ φύσις explicant, id est, anima incumbit in augendo, coquen-

Part. 5.
sect. 5.
lib. 6.
Epid.
Hippo. 1.
de diat.

do, fecernendo.) Alij maiore vi moriuntur, vnde Tull. Omnis conglutinatio recens ægrè, inueterata facilè diuellitur. Hæc autem fiunt cum inæqualiter partes afficiuntur, cùmque pars vna grauiter affligitur, aliæ partes ferè sunt immunes, aut leuissimè afficiuntur. Tantò autem magis id fit, quantò pars exquisitiùs sentit. Id quod in vulnere capitis contingit. Nam exigua sanies, in angusta paruaque capitis parte conclusa, tanti est momenti vt corpus consumat ac dissoluat, reliquis partibus integris & intaminatis. Id quod non faciat vicecupla portio saniei in alia parte. Adeo magni est momenti arx illa rationis & animæ tribunal. Et Galen. rationem reddens cur qui repentè capite dolent mutique & stertentes redduntur, intra dies septem pereant, ita ait; Partes principes non diu ferunt fortes simul ac diurnas passiones, etiamsi ad sensum exiguæ videantur; vnde illud; Nullum capitis vulnus leuiter contineri debet? Et alio loco Hippocr. Parua causa medelis remediisque exoluitur nisi si quid circa locum partemque principem laboret. Quò pertinet, ne quis decipiatur more vulgi magnitudine cuiuspiam rei, præclarum illud Galeni multa in Medicina sunt, quæ licet grauiora esse videantur, mitiora tamen reuerà & minùs formidanda existant. Grauiora enim sunt ea in quibus maiores sympathiæ, & consensus eueniunt. Nam quæ nullam cum præcipuis partibus sympathiam afferunt, sed per se ipsa iudicationem faciunt (Græcè χαρῶν ἰσωντά τῶν κρίσις ποιέουσι) minùs sunt perniciofa, licet vehementiora esse videantur. Alia enim grauia sunt τῆ φασίας, alia τῆ δυνάμει. Illud præclaro exemplo innòtescit sumpto à fractura costarum, aut contusione earundem: Ita Galenus, fracturæ quidem costarum cum simplices sunt & solæ speciem grauioris contusionis præse ferunt, vi tamen sunt mitiores, & absque periculo curantur. Malè textus Latinus factus est, & ferè sine sensu: Verba Græca sunt, τὰ χαρῶματα τῶν πλευρῶν, ὅταν ἀπλῶς ἢ μόνα γένηται, ἢ μὲν φασίαν χαλεπότεραν ἢ περιθλάσεων ἔχῃ, τῆ δυνάμει δὲ ἑπιτεκτέραν: id est, fracturæ costarum simplices & solæ, speciem quidem difficiliorem & periculosiorem habent quàm contusiones ipsæ, tamen vi & facultate mitiorem, id est, χαρῶματα πλευρῶν τῆ φασίας χαλεπότερά εἰσιν περιθλάσεων, ἀλλὰ τῆ δυνάμει ἑπιτεκτέρα εἰσι. Nam cum intrò impellitur fracta

Cicero
in Cato-
nemaio.

Com. ad
Aphor.
st. lib. 6.
Lib. de
vulner.
cap.
Galenus
Comm.
ad part.
54. li. 3.
de artic.

Galenus
ibid.

Textus
depra-
uatus.

D. iij

costa, aut contusa est, non iam simplex est affectio, plûsque periculi affert contusio, quia communicatur pulmone, quàm fractura ipsa. Adeo magni est momenti cum aliis partibus sympathia, iis præsertim quæ principem in corpore locum sortiuntur. Illud elegantissimè Latinâ linguâ explicauit Celsus. Dum enim oculorum morbos à morbis aurium distinguit, quoniam vtraque pars vt est affinis cerebro, ita affinitate malorum & symptomaton idem cerebrum videretur attingere, ita scripsit; Aurium vsus proximum à luminibus nobis natura dedit: sed in auribus aliquantò maius periculum est. Nam vitia oculorum intra ipsos nocent, aurium inflammationes dolorésque, interdum etiam ad dementiam mortémque præcipitant. Nam cum cerebro communicatio fit. Nota formam loquendi, vitia intra ipsos oculos nocere, id est, aliò malum non transfertur, & Crisis intra eos fit, quod Hippocrates, vt supra dixit, vocat ἔχειν τὴν κρίσιν (non κρίσιν, vt legitur malè in textu Basiliensi) καὶ ἐπιπέσει. Itaque vt concludam tandem multa sunt quæ φασμασία grauissima esse videntur, quæ tamen τῆς δυνάμει mitiora sunt: vt contra multa quæ per se exigua, & κατὰ τὴν φασμασίαν videntur, quæ tamen multum periculi neglecta sunt creatura. Quod Hippocrates obseruauit dum explicat morbos qui plerisque contigerunt, glabritiem capitis & menti ossium denudationem & casum, hæc autem quibusdam sine febre; deinde subdit, ἡ δὲ τῆς φασμασίας ἢ κακίας, non autem κατὰ τὴν κακίαν, vt malè in codice basiliensi: id est, τῆς φασμασίας formidanda erant, sed κατὰ τὴν δυνάμει, periculi erant expertia. Hæc eò pertinent vt adhibita iudicij norma, & rerum natura diligenter inspecta ac indagata, non ad sensum res æstimemus, sed rem à re & morbum à morbo accuratè distinguamus.

Diximus ante (vt reditus fiat vnde digressio, exigua puris parte in abscessu particulæ cerebri collecta, mortis necessitatem ingruere: vnde fortè alia pars cerebri integra contra viam mortis sese opponens, trahenti fato (vt ita dicam) cedere non velit. Sic cum vna pars extremè laboret, altera tuta sit, vt sequatur partium alioqui integrarum dissolutio, præsertim in iunioribus, cum febris tantum quædam symptomatica fit, id sine maiore quadam vi & renixu fieri non potest. Et hanc conuulsionis partis sanæ occasionem quidam affirmant. Vi-

Celsus
cap. 7.
lib. 6.

Part. 22.
sect. 3.
lib. 3.
Epid.

dimus seruulum quendam annos natum tredecim capite fau-
 ciatum idque hyeme : hunc grauissima comitata sunt sympto-
 mata, quæ moriendi necessitatem attulerunt. Cum eius hera
 sumptuum metu chirurgos aduocare nollet, ignorans quanti
 momenti hoc in capite vulnusculum foret, muliebria quæ-
 dam & anilia medicamenta applicauit. Fissum erat os, &
 explorando chirurgi post duodecimum diem cognouerunt, fer-
 ræque opus esse renuntiarunt. Hi contumeliâ affecti sunt,
 quod carnificum more ægrum excruciare & crudeliter tracta-
 re vellent, cum tamen toti in miselli salutem incumberent.
 Existimabat hera eos rem paruam attollere, quo plus profi-
 cere viderentur, & plus nummorum emungerent. Tandem
 illius inhumanitatis fructus in caput miseri ægri redundauit.
 Nam cum præiudicata ignaræ mulierculæ opinio, & pecunia
 præposita fuisset clamantis ægri saluti, funestus exitus piacu-
 lo dignus est infecutus. Vulnus enim sanabile, inhumanitas
 illius insanabile reddidit. Mors cita non fuit, quod hyems,
 quod florens ætate foret. Mirum est, immo omni opinione
 maius quod contigit. Nam octauo ante obitum die, & se-
 quentibus, de incredibili partium, aliarum post alias, dolore
 conquerebatur. Mox pes dolebat, deinde præeunte isto
 immani dolore, pars emortua clanguebat. Sequenti die
 crus idem patiebatur : & sic singulæ partes, aliæ post alias
 extinctæ sunt ac demortuæ. Præcesserunt & *κωλυσι* conuul-
 sionibus similes. Sic duodecies penè mortuus (nam vim
 ipsius dissolutionis & mortis singula quæque pars pertulerat)
 tandem consumptus & mortuus est : & *τῆς πάντων χειρῶν ἡ
 ἰσχυροτάτων ὄφελος ὁ θάνατος*, vt loquitur Hippocr. Nec eiula
 tus, nec lamenta homunculi diremptum violentum] singula-
 rum] partium patientis avaræ mulierculæ animum mollire ac
 flectere potuerunt. Et ita viuus (vt vulgus loquitur) mor-
 tuus est. Idem penè contigit nobili mulieri. Huic cum obor-
 tus tumor foret in mala dextra, discuti non potuit : tandem
 ad suppuratum venit. Id quod effluebat tetri erat odoris.
 Interna per os fuit eruptio. De applicando foris cauterio
 cogitabatur. Mulieres vt amantes sunt sui, & cura cultus sui
 quia eripi non potest, impetrari ab iis id nequiuit. Pus sup-
 pressum. Tandem, cum sat benè habere videretur, repente
 in genu dolor incredibilis ortus est, hinc horror, hinc repen-

Hippocr.
 lib. de
 vulne-
 rib. cap.

Celsus

tina mors. Vnde dolor tam repentinus? Quid pro foribus mors erat, & in coniugis sui sinu repente extincta est. An à maxillis ad genu ipsum vis maligna morbi se inclinavit eò materiâ translata? Nequaquam verò. Sed quia vi extinguere morisque partes oportuit quæ spiritu, sanguine & vitâ plenæ erant. Nec enim nouum est ante obitum, cum iam in propinquo mors est nescio quos dolores inenarrabiles & inexplicabiles excitari, de quibus ægri queruntur, vel quòd tales actu dolores sint, vel quòd ægroti comminiscantur. Id obseruauit Celsus, & ex antiquissimis scriptoribus desumpsit. Verba eius sunt cum signa proximè aduenientis mortis explicauit: Dolores etiam circa coxas & inferiores partes orti, si ad viscera, id est ad ilia vel diaphragma transferunt, subitoque desierunt, mortem subesse testantur, magisque, si alia signa accesserunt. Duobus his exemplis patet conuulsionem, tremorem, immanisque dolores sequi aliquando cum febris non est insignis (nam tunc hominem facilè consumit) cum ætas florens iuuenilisque corpus est, & satis exiguum vulnus, quod negligentia lethale est. Et tamen non videtur homini necando satis. Nam non nisi vi quadam corpus dissoluitur. Vulgus ita loquitur, hic corde sano existente interit. Sic fieri potest vt sanæ partes præsentientes quodammodo dissolutionem sui, conuellantur, non translata fortè materia à læsa parte iam occumbente, non consumptione spiritus ab inflammatione, sed quia parti sanæ est pereundum, & violenta partium dissolutio & diremptio subeunda. Id quod conuulsione, horrore, distentione, conuulsione, tanquam extremis præfidiis nititur assequi. Vnde patet eos qui peste intereunt, cum facultatibus reliquis integris, vitalis vim patitur, quodam horrore perhorrendo & vehementissimo prehendi, & sic repente interire. Et quidam alij, tum cum mors ipsis hæret præcordiis, seipsis validiores, vegetiores cibique appetentiores redduntur. Imo omnia agunt quæ & sani ipsi. Id quod extremi Naturæ conatus signum est. Maximè verò id fit cum pars princeps laborat, superstite aliarum partium & sensu & integritate. Id autem non in omnibus cernitur, cum quidam sensim intereant, alij non nisi vi quadam, & cum acerrimæ virtutis residentis significatione. Id quod Aristotel. explicauit. Leuibus morbis in senectute obortis citò animantia

*Arist. li.
de Resp.*

stantia moriuntur. Nam quia tum exiguus calor est, cum in diuturna vita plurimum sit exhaustus, quæcumque partis contentio adhibeatur, celeriter extinguitur, vt si tenuis & modica in eo flamma inesset quæ paruo impulsu restingeretur: ob eamque causam sine dolore est ea mors quæ in senectute obrepit. Senes enim moriuntur sine maiore impulsu, nec animi dissolutionem, atque discessum à corpore sentiunt.

Nunc duas illas coniecturas expendamus, priorem de secretionem & separationem eius quod viuit, ab eo quod elanguescit, tabescit ac emoritur. Posteriolem, de specie quadam *κρίσιος*. Iste enim vltimus naturæ conatus in conuulsione, præsentem languorem ac paralysem partis læsæ, *κρίσιος* æmulus est. Nunc de priore quam tamen paulò antè degustauimus. Hippocrates disputans de secessu ossis læsi & squallidi ab osse viuo ac humido ita scripsit: Os quod discedere debet tunc discedit cum plurimum exangue factum est. Resiccatur enim sanguis in osse & tempore & medicamentis. Et quod quamprimum exaruit, ipsum discesserit à reliquo osse viuo & sanguinem habente, id constat, &c. Idem & alio loco, vt antè diximus, Est enim credibile si carnes sunt *ἀλλοι*, id est, attrahunt familiarem naturæ suæ succum: & si raro spirans, vt loquitur alio loco, attrahit ad se sanguinem, cur non expellet id quod naturæ suæ contrarium est? ynde id quod est sanguine vber, spirans, viuens, fugat & amandat à se id quod contrario modo affectum est. Itaque si os viuum id fugat & reiicit quod euuidum est & emortuum, cur non pars capitis cerebriue illæsa, sana, viuens & spiritu turgens alteram partem velut sphacelo & marcore affectam fugare conabitur, vt ab ea discedat ac diuellatur? Id quod motu extraordinario ac critico conatur efficere. Et quia moriendi necessitas adest, id motu concussiuo aut conuulsiuo (quia alia ratio deest) facere annititur. Quod dum frustra facit, rebus conclamatis, sic conuulsam animans occumbit. Si ratione exonerationis sanici à parte læsa in sanam id fieret, id potius alio tempore, & non expectaret natura tempus ipsius mortis ad exclusionem materici virulentæ in partem sanam. Docuimus ante erysipelas in facie salutariter apparere, vt quasi excusso ichore vulnus purius existat.

Altera coniectura de specie *κρίσιος* est persequenda. Non

E

est nouum vt conuulsiones, mania, furores aliquando circa
Apho. 5. crises fiant. Immò quod mirum *μανία* per *ἐκτασιν* soluitur,
lib. 7. licet *ἐκτασις* sit velut mania aucta Hippocrati. Quoniam, ait
 » Galen. ex vehementi motu causarum furorem faciunt, so-
In Conc. lutio cum ratione & iure consequitur: vt in morbis acutis ve-
 hementissima symptomata bonas crises efficiunt. Et alio
 loco. Furiosis conuulsio accedens, morbum exoluit. Sic ma-
 teria collecta in cerebro, aut quæ in membranam resudauit,
 dum instante morte vi naturæ, tanquam extremo conatu
 diffunditur in partes vicinas, conuulsionem afferre potest
 partis sanæ. Quanquam sine affluxu illius materiei per sym-
 pathiam, præsertim dum diremptionis istarum partium na-
 turalium necessitas adest, conuulsio potest contingere vt plu-
 ribus ante demonstratum est. Et id quodammodo criticum
 est. Id verò maximè euenit si corpus iuuenile, non vi febris
 consumptum, vt ad motum contra naturam ciendum vires
 supersint; multò verò magis si stimulus aliquis sit, aut sa-
 nies, aut aura venenata. Quanquam nōn credibile quin ratione
 vicinæ tetro vapore pars sana afficiatur, sed cur inconuulsa
 ad tempus mortis maneat, id opus, hic labor est. Non omit-
 tenda est historia cuiusdam qui nephriticus cum esset laborauit
 suppressione vrinæ. Tandem interiit. Omnino suppressa erat
 vrina, & tamen ren tantum vnus calculo erat occupatus. Cur
 alter non obstructus suo deerat officio? Nam eò natura corpus
 geminum est architectata. Id ratione consensus euenisse crede-
 bant: vt integer ren laboraret & *κυβερνήτης* ratione alterius
 ægotantis renis: & ob istum consensum suum deferebat offi-
 cium. Multò magis id cerebro contingere potest. Magna est illa
 vis consensus partium, vt sana in alterius læsæ contagionem
 occulta quadam vi trahatur. Nec id tam facit communicatio
 ichoris quam intimus is consensus & harmonia partium, vt na-
 tura in extremo illo conatu, tanquam reliquas naufragij tabu-
 las collectura, conuulsionem moliat. Quicquid enim in sanis
 partibus viuit & spirat tanquam dissolutionis nescium & mor-
 tem naturæ inimicam fugiens, obstitit, reluctatur, & dissi-
 dij ingruentem necessitatem amandare conatur. Conuulsio
 videtur opus ipsius naturæ, quanquam Galenus solius morbi
 symptoma esse contendit. Et tamen eandem conuulsionem
 in apoplexia & paraplegia commendat, quod ea utilitas non

mediocris consequatur. In morte autem *κρίσις* quædam est, Cena. ad part. 27. lib. 4. acnt. ad part. 26. li. 3. Prorrh. si nomen *κρίσις* latius extenditur, & *ἡ λύσις* significat. Si victa ac triumphata natura, nullus maior cietur motus, si vires sint æquales, & natura superfit, aliqua ratione id quod molestum est nititur excutere, id autem concussio aut conuulsio facit.

Sed & quærat quis, cum lethale est vulnus capitis an necesse malum communicari cerebro siue id fiat per simplicem consensum, aut per depositionem & exclusionem materiei à læsâ parte in sanam, aut *ἡ τὴν ἀγδοχίαν*, ipsius partis sanæ, præfertim cum imbecillior incipit fieri? Aliquando verò fissum non est cranium nec læsum vlllo modo: aliquando fissum, & ni modiolus tempore adhibeatur, periculum adest. Aliquando illaeso cranium, leuiter contusa carne, cerebrum intus est concussum. Hippocrates cum nullum vulnus negligi monet, id etiam cranium ad carnem superpositam referendum putat. Nostra enim sæcula obseruarunt temporis quandam constitutionem in qua leuiter capite læsi, licet pericranium ipsum ab externa causa læsum non foret, peribant. Ideo Hippocr. Cauendum (ait) ne quid mali ossi accidat ex malè curata carne. Nam & perforato ossi, & aliàs nudato, sano tamen, & si læsionem ex telo habeat, & tamen sanum putetur, periculum magis imminet ne suppuret, etiamsi aliàs futurum non esset. Inflammata enim carne os ipsum flammam concipit, & cum osse mala quæ carni insunt communicantur, vnde periculum. Et licet à telo os sit intactum, ratione malæ curatæ carnis, coafficitur, hinc conuulsio, hinc mors. Perspirat enim & conspirat totum corpus: & qualitas per os communicatur. Quod sæpè occultè & *λαθραίως* fieri solet. Nam experientia obseruatum est innumeros à morbis cerebri post conuulsiones & concussiones interiisse, quorum in cerebro per anatomèn nil videre contigit quod terrifici symptomatis causa extitisset. Et id pleròsque fefellit ratos se aliquid *ἀξιολογον*, reperire posse in cerebro laborantium extinctorum. Adeo occulta sæpè causa conuulsionis, & morbi cerebri aliquid habent *θεῖον ἀδύλον ἢ θαυμαστόν*. Aliquando in sese læditur, contunditur, & venæ turgent & rumpuntur. Id quod Neræi filia historia patefecit. Hæc in syncipite manu percussa iocò, vertigo, *ἀπνοία*, febris vehemens, capitis dolor. Septima

circa aurem dextram pus multum. Omnia meliora. Deinde febris, *ἀναδία*, faciei pars trahebatur, conuulsio, tremor, mors. In cerebro contusio erat, alioqui læsi cranij Hippocrates meminisset. Tantula pars læsa in cerebro, & causa morbi mortisque exigua magni fuit momenti. Vnde Hippoc. lib. de locis in homine, licet minima pars afficiatur, non definit & totum corpus affici. Minima corporis pars, ait Hippocrates, omnia habet quæ & maxima. In cerebri affectionibus parua causa est consideranda. Ita enim Hippoc. libro de præceptionibus: Parua causa remedio facilè exoluitur, nisi si quid circa locum præcipuum afficiatur. At Cerebrum principatum habet. Mirum tamen est cum principatum obtineat, & situm superum, qui tot congerat excrementa, & tot morbos experiatur. Id quod lib. de Glandulis Hippocr. declarat. Et Hippocr. 4. de morbis, splenem (partem imbecillimam) & caput in eadem classe partium morbosarum reponit. Rationes eò loci sunt requirendæ. Nec abs re id est considerandum. Si in syncipite malum erat, cur non vtrâque parte conuellebatur, nec enim magis dextræ quam sinistrae meminit antiquus magister. Quod tamen aliàs factum est, cum docuit cur in vtramque partem conuulsio inciderit, cum medio capite vulnus extitisset. Deinde si abscessus in dextra parte erat magis, quia ad aurem dextram pus influxit, quare conuellebatur potius dextrâ parte? Est enim id in quo laboratur. Nam quâ parte alebatur abscessus, eadem & causa mortis, hæc stupore elanguescit, altera pars sana conuellitur. Et obiter querat quis an aliud sit trahi partem, aliud conuelli, *ἐλατῆς* est, vt opinor, conuulsionis *περὶ πρόμους πτε*, & ad τὰς *κωλύεις* de quibus antè, & quæ veræ conuulsionis sunt imitatrices atque æmulæ, referri debet. De eo autem obiter.

Ex iis itaque quæ dicta sunt constat conuulsionem & id genus symptomaton funestorum sequi non modò si ad membranas vulnus penetret, sed, licet ad pericranium tantùm pertingat. Id autem ex Hippocrate apparet. Si enim malè cureretur caro vulnerata, subiectum os afficitur. Ac si mors aut conuulsio non consequatur, nisi tabum ipsum, aut sanies virulenta os primæmye tabulam attingat. Ossis autem vitium, quatenus os est, per se ea symptomata non affert: sed cum ad alteram membranam aut virus, aut praua diathesis per-

uenerit. Dicit enim non potest quantæ læsiones actionum ; quantæque symptomata consequantur minimum vitium partium neruofarum. Ac de iis omnes, pro suo quisque iudicio, æstimabunt. Si itaque pericranium aut incisum fuerit, aut aliter læsum, cuius occasione aut mors, aut conuulsio eueniat, nil mirum esse debet. Nam vel resoluitur, pars, vel non resoluitur. Si resoluitur, quia pericranium continuum est, resolutio vnius partis, partis oppositæ conuulsionis author existit. Si non resoluitur, facile communicatur virus aut quid simile, parti sanæ. Id quod antè abundè demonstratum est. Nec omittendum illud quod Fallopius animaduertit. Ait enim anatome deprehendisse se, venas omnes quæ per corium disseminantur, quacumque in parte fuerint, ita inter se communicare, vt venæ dextrarum partium, sinistrarum venis continua serie copulentur. Vnde dextrarum cum sinistris magnus est consensus, quod vasorum societas intercedat. Accedit quod minimè sit explicabilis consensus partium cum partibus aliis. Id quod in hysteris affectionibus apparet. Id quod in fractura calcis quam conuulsio sequitur, cernere est. Id quod in menstruorum motu periodico clarum est, præsertim cum laboriosius emouentur, clarum existit. Pluribus id non licet explicare, cum antè pleniùs disputatum sit.

Ac denuò (vt aliquid tandem constituatur) rationes supra adductas expendere necesse habeo. Ac de primà quidem ratione. Rata quidem multa sunt, sed exploranda denuò. Consentaneum videtur vt dextra potiùs pars, si læsa sit, conuellatur, quàm sinistra quæ illæsa est. Galenus id expressisse videtur explicans illud ; Conuulsio ex vulnere lethalis : Ex vulneribus fiunt conuulsiones ratione sequentis ipsa vulnera inflammationis cum partes neruosas attigerit. Et primùm conuelli videntur quæ è directo sunt partium inflammatione laborantium ; deinde postquàm cerebrum quod principium est attigerit inflammatio ad totum extenditur corpus. Textus Græcus subobscurior videtur. Nomen enim *πάθος* in Græco coniungitur cum verbo *ἀφίσταται*, vt sit hic sensus ; Si affectio cerebrum attingat. In Latino verò iungitur vox *πάθος*, cum verbo *ἐκτείνεται*, vt sit hic sensus, affectio ad totum corpus exten ditur. Vidi iuuenem annorum viginti saucium oculo dextro fracta orbita à primo statim die ἀφίσταται

*Apho. 2.
lib. 5.*

38
 307, conuulsu dextro brachio, & femore, resolutis sinistro
 brachio & femore per vndecim dies, tandem interiisse. Dis-
 secto capite cerebrum dextrum totum fuit purulentum, fini-
 strum plenum serosa pituita. Cuius quidem rei rationem red-
 dere videtur Galen. Com. ad part. ii. lib. i. Prorrh. Vt in ex-
 ternis partibus affectiones incipiunt, & non totæ vel infla-
 mantur, vel intument: ita cerebrum cum insignem magni-
 tudinem habeat, multasque neruorum propagines, phlegmo-
 nem eius aliàs ab aliis incipere oportet. Qua verò parte af-
 fectum fuerit, & neruorum propagines affici conuenit.
 Porro Galenus loco supra commemorato asserit necessum
 esse vt conuulsio primò partem affectam vulneratamque affi-
 ciat. Deinde si inflammatio cerebrum attigerit, cum æquè
 vires suas infundat in dextras & sinistras partes, non potius
 dextra quàm sinistra pars conuellitur. In quo prima ratio
 iacet & destruitur, qua dicebatur conuelli partem sanam ob
 consumptionem spiritus & sanguinis vi inflammationis quæ
 partem læsam afflixit. Quare ergò non conuellebatur prius
 pars læsa vi inflammationis? Est enim credibilis, siquidem
 inflammatio conuellendi causa est, eam conuulsionem contin-
 gere debuisse tum cum inflammatio vigeat, quàm cum in-
 clinauit & deferbuit, vt ἐμπερευμα tantum relinquatur. Et
 si valet autoritas Galeni, cum ipsa pars per se inflammetur,
 cum partes neruosæ aut membranosæ afficiantur, sana pars
 non conuelletur, sed læsa & vulnerata. Duo enim hæc vsu-
 ueniunt, prius, quod partium neruosarum inflammationem
 conuulsio consequatur. Vnde Galenus negat in articulari
 morbo neruorum, membranarumve inflammationem esse,
 quia non adsit conuulsio. Pauci enim aut nulli arthritici con-
 uelli visi sunt. Posterius, quòd natura ligamenti, chordæ,
 & nerui tardiùs inflammetur, semel autem conceptam in-
 flammationem non facilè deponat. Et Hippocrates lib. de
 Carnibus; Cerebrum sedes est & metropolis frigidi & gluti-
 nosi; Ideò quia minimùm pinguitudinis habet, glutinosi verò
 plurimùm à calido non exurit. Vbi enim glutinosum af-
 fuerit frigido, citra pinguitudinem, exuri non vult, sed tem-
 pore calefcens congelatur. Sic tardè cerebrum inflammat
 si Hippocratis ratio valebit. Eodem pertinet & illud quod
 ab Aphrodisæo scriptum est; Cur atra bilis in mamma & crure

Def-
 truitur
 prima
 ratio.

Com. ad
 Aph. 49
 lib. 6.

cancerum faciat, in cerebro nequaquam. Est eo loci præclara demonstratio, & huc pertinens valde. Legatur locus Probl. 90. lib. 1. Ex quibus fortè colligimus in vulneribus capitis aut non esse inflammationem positivam (vt ita dicam) membranarum, ea enim conuulsionem afferret, & sic læsa pars potius conuelleretur. Aut si est inflammatio non initio vulnerationis contingit. Tamen cum pars sana conuellitur, tum viget inflammatio in parte sauciata, cuius occasione sana afficitur & attrahitur. Hinc resolutio læsæ partis, & contractio illæsæ. Sed quæ pars læsa inflammata non ipsa per se contrahatur & conuellatur, non autem resoluatur? Inflammatio enim non resoluit sed contendit & contrahit: & pars inflammata seipsa fit astrictior. Nisi quis dixerit necessum esse vt tum cum pars læsa inflammatur, sana retrahatur propter læsæ partis astrictionem & collectionem. Tribus enim modis conuulsio $\chi\tau\iota\omega$ Συμπαθείας contingit, illæsis partibus quæ conuelliuntur. Vocat autem Galen. τὰς τῶν τῶν Συμπαθείων causas αἰ τῶν αἰσῶν autem dicuntur cum vel aponeurosis, vel neruus à parte vna in aliam pertinet, & dum tenditur, pars etiam sana afficitur per sympathiam ob generis similitudinem & continuitatem partium. Est & quædam communis totius corporis τῶν αἰσῶν, quia velut membrana obtenditur continua toti corpori, quæ cum afficitur pariter æqualitèrque totum corpus afficitur, vt in febre quam ὀσφύκοπον vocant. Primò, cum resolutus est musculus congener, tunc enim oppositus musculus conuellitur. Secundò, cum oppositus musculus extenditur. Tertio, cum id quod sanum est, ab eo quod continuum est & proximum, attrahitur, vt in vteri secessionibus contingit (melius Græcè, ὡς ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν μετὰ τῶν αἰσῶν, in Basiliensi codice ineptè legitur, ἰσχυρῶν μετὰ τῶν αἰσῶν) Ad tertium autem modum id de quo nunc disputatur, referetur. Id enim quod sanum est, id est, pars cerebri sana, attrahitur à parte læsâ & inflammata. Sed hic obiter monendum an hic tertius modus conuenire possit cerebro cum continuum non sit, sed in duas diuisum partes, an continuum dici possit $\chi\tau\iota\omega$ συνεχῶς, continuum tamen ob neruos à parte vna in alteram propagatos. Et hæc quæstio commemorabilis est & huc maximè pertinens. Dicebamus paulò antè (inde enim digressio facta est) quia pars inflammata astringitur & se col-

Galen.
Com. ad
par. 104
lib. 3.
de artic.

ligit, ideo sana trahitur adduciturque, vnde conuelliendi occasio. Et ideo quis facile credat conuulsionem & paralyfin diuersarum partium contingere posse tanquam symptomata ἑπιγενόμενα, ἀπὸ τινὸς αἰτίας, & propagationem causæ morbificæ, maximè cum ad membranas ipsius cerebri labes peruenit. Quod si primis diebus membrana ipsa inflammaretur, conuulsio idem in tempus incideret. Et quando conuulsio incidit, per auctiorem causæ morbum faciunt id fit, quod ἐπιγένεσι vocant. Mille enim locis verbum τὸ ἐπιγενέσθαι significat. Et quia partes neruosæ, vt antè dictum est, non ita facile inflammantur, nec aucti morbi vis ad membranas se vertit, ideo non ita initio conuulsiones eueniunt. Immò initio ne tantilla quidem febris est. Itaque conuulsio potius aderit cum summa sunt omnia, & post vigorem inflammationis, non quidem inflammationis, partis læsæ, sed partium sanarum, & in consensum vocatarum, vt membranarum cerebri, aut ipsius cerebri. Quod cum citò non eueniat, nec conuulsio statim oborietur. Quanquam vrget Galeni auctoritas. Vult enim in vulneribus conuulsionem sequi ex inflammatione, eamque partium esse inflammatarum. Ac dicere partes inflammatas primùm non inflammari absurdus est, & non proinde conuelli partes è directo positas, id quod placet Galeno. Si enim læsa pars ἀσθενέσῃ, & illæsa conuellitur, vel est inflammatio, vel non. Si inflammatio, cur potius resoluitur & elanguet? Contra enim trahi tendique vi inflammationis debet. Si est inflammatio maior, non quidem initio, sed cum viget malum, symptomata quoque sui generis edet. Et tamen conuulsio accidere videtur cum omnia deferbuere, & cum inflammatio defæuirit; Quid enim παρόλυσις, aliud annotat quam νέκρωσις, λύσις, σφάκελον, & ἀνασπαρχείωσις, vt loquitur Galenus, partis ad paralyfin tendentis? Ergo non est credibile vi inflammationis conuelli partem, cum pars sana ab inflammatione sit tuta, & si ob partem læsam inflammatam id eueniat in tempus vigoris potius incidet. Quod de phreniticis queri potest. Si conuellantur, an non potius in vigore morbi, & cum inflammationis summa sunt omnia: Symptomata enim tunc elucet, & maior est naturæ conatus, & oppugnatio causæ morbum fouentis? Nisi quis dicat conuelli potius

potiùs instante morte cum non iam ampliùs alteratio fit, sed alienatio temperamenti partis. De quo paulò post. Obiter vnum animaduertemus. Si conuellitur pars sana, aut conuulsionis causam habet, vt virus, aut reipsa inflammationem, aut non habet. Si non habet, contingit tantùm ex euentu, nempè ratione resolutæ partis alterius. (Sed qua ratione pars altera resoluatur dictum est) aut quia consumptionem sui spiritus & sanguinis contractam præ inflammatione partis laiciatæ, pars sana persentiscit. Si verò causam habet in se, aut inflammationem, aut virus depositum, quâ vi deponitur virus! Est enim resoluta pars malè affecta. At resoluta pars non habet potentiam depellendæ sanici virulentæ. Nisi dicamus $\alpha\lambda\alpha' \tau' \alpha\lambda\epsilon\delta\delta\chi\lambda\omega$ id fieri, vel partem sanam, iam extinctâ alterâ, infirmam reddi, vel attrahere virus; aut id fieri per contagium; vnde teter vapor conuulsionis causa esse potest. Et si surgentibus & summissis vaporibus è visceribus ipsis, conuulsiones, & id genus alia cerebro contingunt, quid? cum domi, id est, in cerebro ipso mali labes nutritur, alitur ac concipitur? Id autem persentiscit potiùs pars sana, vt pote nondum defecta & languida facta: læsa non id sentit vt potè infecta, contaminata, resolui iam prona per facultatis extinctionem, per $\alpha\nu\alpha\sigma\tau\epsilon\chi\epsilon\lambda\alpha\sigma\tau\iota$, & $\alpha\nu\alpha\theta\eta\sigma\iota\alpha$. Sequitur ergo vt pars altera sana (sana autem $\epsilon\mu\alpha\nu\upsilon\mu\acute{o}\varsigma$ dicetur) sentiens istud virus, & frustra depellere adnitens (cum ad extrema iam processum sit) conuellatur. Id quod probabile videtur. Si itaque pars læsa exoluitur, videtur ab omnibus grauius peccari qui in vulneribus capitis curandis versantur. Nam si cui vulnus infligitur vulnus parte detrâ, initio ad reuulsionem ex eadem parte laxatâ percussâque vena sanguis detrahi solet. Et increfcente dolore acutis que symptomatis, ex cephalica eiusdem lateris laborantis detractio fit. Quod paulò imprudentiùs fieri videtur. Si enim ita frequenter pars laborans aperta vena exinanitur, dum vulneris ratio habetur, tantumdem de partis viribus, euacuato spiritu & sanguine, detrahitur. Hinc maior occasio inducendæ paralyfcos. Itaque è re futurum magis videtur, si in opposita parte laxetur vena. Sed hæc ad methodum medendi pertinent: quæ $\epsilon\kappa\tau\omicron\varsigma \tau\eta\varsigma \acute{o}\delta\epsilon$ animaduertisse non pigebit.

Atque inter disputandum duo proposita sunt quæ, ne series

F

ordoque rerum perturbaretur, diligentius non fuerunt discussa, prius est, dum diximus phreniticos instante morte conuelli potius, quam cum inflammatio summa est. Posterius, quod Gal. existimat ex vulnere conuulsionem contingere ob inflammationem: nos autem & inflammationem causam esse putamus, & reiectionem depositionemque materiei virulentæ in partem aliquam. Miror enim cur Gale. hanc vnam causam, nempe inflammationem, statuat conuulsionis, cum pars aliqua vulnerata est. Quasi verò ex alia occasione nasci non possit. Melius, meo iudicio Hippocrates; Euanescente, ait, tumore in vlceribus conuulsionem contingunt: contra, quibus tumores in vlceribus oboriuntur, raro conuelluntur. Galenus in commento tum conuelli ait cum vlcera vel magnitudinem effatu dignam assumpserint, vel *κακοήθειαι* πινει, & cum ad iis partibus vlceratis humor tumoris autor ad partem aliquam primariam per *μετάστασιν* se inclinauerit. Sic in parte dextrâ cerebri œdema aliquod conceptum esse potest ratione vulneris, quod disparens; translato aliò humore, conuellendi occasio existit. Vt autem id fiat, repentinum quendam motum *ἢ ῥοπήν* fieri oportet. Et sapienter Hippocrates vtitur verbo *ἑξάφνης ἀφανίζεσθαι*. Qua ratione non videtur satis probare illud Hippocr. *τὰ ἐπὶ δὴνα ἀκρίτως καὶ ἀμολυθέντα, φλαύρα, καὶ ἀμολύεσθαι*, est *λύεσθαι βραχέως*: id est, sensim solui, vt sensim humor transratur. Et vult multò melius id dici posse si adiiciatur, *ἑξάφνης ἀφανίζεσθαι χυμῶν*, vt sit subita emotio & *μετάστασις*, humoris dolorificam *διάθεσιν* committentis. Et ita addit, Id quod huic instituto accommodatum est; *τὸ ἑξάφνης ἀφανίζεσθαι τὰς ὀδύνησας διαθέσεις, ἀνευ τῆς κατ' ἀλλοτρίαν μέρους τῆς ἀφάνειας διατάξεως γινέσθαι, ἢ τῆς πᾶσι πάλαι χυμῶν τῶν μετὰ στασιν τῶν ἰσχυρῶν πάντων γινέσθαι*. Illud, Repente euanescere & disparere dispositiones dolorificas; (id est *τὸ οὐδὴμαίω καὶ φλεγμοναίω*, vt alio loco Galenus explicat) præterquam quod in alia parte manifesta abscessum esse docet, etiam ad viscera ipsa translationem humorum molestiam inferentium fieri testatur. Sic non videtur probare illud *καὶ ἀμολύεσθαι*, vt tarda fiat humorum discessio. Tamen 2. Epid. Videtur per *τὸ ἑμοκλύνθη*, subitam quandam solutionem significare: Ita enim Galen. Com. ad particul. 45. sectionis 2. lib. 6. Epid. *τὸ μολύεσθαι*, vocat *τὸ ὄξειν καὶ ἰσχυρῶν καὶ μετὰ βολῆς παυσάμενον ἢ διπλοφύει*. Hoc au-

Com. ad Aph. 2. lib. 5.

Aph. 65. lib. 5.

Partic. ult. sect. 3. Protr.

Com. ad Aphor. 65. li. 5.

potius

tem videtur contrarium iis quæ hoc loco dicuntur. Tamen potest esse subita cessatio à motu, & tamen vt quod coquebatur, sensim atque sensim dispareret. Et reuerà ἀφανίζεν significat subito cessare, καὶ ἀμολύνει sensim vanescere. Ex his apparet non à sola inflammatione conuulsionem in vulneribus euenire, sed translata aliò materiâ, non sensim quidem, sed repente & incitatore quodam motu.

Nunc de Phreniticorum conuellendi causis: Diximus antè eos distendi conuulsiue cum mors in propinquo est, non autem cum inflammationis summa sunt omnia. Quod si verum est, hinc elicias cur conuulsio in vulneribus capitis non tam eueniat cum viget inflammatio alteraturque pars, quam cum deferbuit, & partis alienatio iam facta est. Id quod Galenus ^{Part. 33.} ex Hippocrate acutissimè docet explicans illud. Desipientiæ ^{lib. 1.} obscuræ & blandæ valdè nephriticæ: phrenitides obscuræ ^{Proph.} sunt quod vulgus Medicorum sæpè lateant. Existimant enim ^{cc} tum homines esse phreniticos cum homines ægri ciulant, & ^{cc} in assidentes insiliunt. At deterrima est hæc phrenitis: Hæc ^{cc} enim quandam in cerebro ali dispositionem indicat. ^{cc} Cum enim initio inflammationis qualitas ipsius humoris biliosi toti cerebri corpori nondum confusa est & permixta, tumultuariæ fiunt desipientiæ: At progressu temporis simile ^{cc} quippiam contrahitur lanis quæ à tinctoribus imbuuntur. Imbibitur enim id quod elui non potest. Id est, aliquando cerebrum alteratur tantum, aliquando alienatur temperamentum, & velut hæctica quædam diathesis inducitur. Alienatio autem alteratione multò deterior existit. Atque hanc distinctionem ad institutum accommodemus: Conuulsiones & terrificæ symptomata quæ morituris à vulnere capitis accidunt, non excitantur tunc cum inflammatur pars, sed cum valdè alterata & penè alienata est. Sic est probabile fortè conuulsionem quandam esse tacitam partis affectæ, manifestam tantum partis non fauciæ. Sed hæc tantum coniectura nostra est. Quid enim impedit quominus per istam alienationem, antequam internoreretur & resoluereetur, obscurè conuulsa fuerit. At ita non est apparens, vt est conuulsio partis illæ, & sic id quod sanum est attrahitur ab eo quod læsum est, quæ ^{cc} tertia est species conuulsionis quæ fit ^{cc} καὶ τὸ Συμπάθησι, vt antè ex Galeno dictum est. Atque ita satisfactum videtur obie-

ctioni quæ de inflammatione mouetur, quod nimirum credibilis fuerit moueri conuulsivè animal sæuente inflammatione, non autem cum deferuescit. Acriores enim sunt morsus & stimuli vigentis inflammationis quàm inclinantis. Alienatio enim temperamenti quod ἐν ποιά κράσει consistit deteriora edit symptomata, quam alteratio, obscuriora quidem, & ἔτι τιὸ φασγίαν leuiora, sed per se & re ipsa funestiora, vt de obscura phrenitide demonstratum est.

Iam verò qui oppugnant rationes primas de translatione materiei virulentæ à parte læsa ad sanam, (fieri enim potest vt tumore ἐξάρρησι euanescente, aliò materia transcurrat) & de consumptione spiritus & sanguinis in parte sana, obiiciunt & illud, de quo ante, ab ægra parte potius trahi sanam partem, quòd inflammatio constringat, contendátque: item conuelli potius debere totum corpus, quàm partem vnã. Ad totum enim cerebrum vis inflammationis videtur pertinere, siue id fiat per se, siue ἔτι Συμβεβηώς. Item, si virus ad partem sanam fertur, pellitur à læsa parte. At quæ vis pellendi inerit parti iam moribundæ. Nisi ad extremum conatum partis ad interitum tendentis referamus. Mirum enim quanta vis eluceat in isto diffidio, dissolutione partium, & ἐν τῇ ἀναστοιχειώσει, maximè si corpus floreat, nec vi maioris febris sit exolutum. Quæ causa potior videtur cæteris ad inferendam conuulsionem. Pars enim sana & velut viua per sympathiam tantùm affecta dissolutionem sui patitur. Quod citra vim magnam contingere nequit. Ridiculum alioqui foret conuulsionem natura ipsa inclinante ac proiecta contingere, cum ad conuulsionem viribus & contentione opus sit, vt docuimus ante causa τῆ λύσεως ἢ πασμῶν ἢ τόνου distinguentes. Quod si verum, cur non integris viribus conuellebatur animans? Si aut status virulentus, aut nonnulla materies afficit partem sanam, non iam affecto morbo eueniet conuulsio. Metastasis enim fiet superstitè partium robore. Si credibile non fieri conuulsionem per μεταστάσιν. Quanquam magna vis est τῆς διαδοχῆς partium, magna quoque vis est particulæ materiei virulentæ, quantula ea sit. Et id præsertim circum læsiones partium neruolarum. Περὶ διαδοχῆς, ita Hippocrates. Loci alterius loci excipientes (supple materiam) quæ fertur orgasmo, excretionè, attractione, aut propter dolorem, qui

Part. 4.
sect. 3.
lib. 6.
Epid.

præcessit, aut coniunctus, aut futurus est cum morbo, aut ob
 grauitatem, aut alio quopiam, liberant, aut aliis *κοινωνίαι* com-
 municationes, alio loco vocat, *ἀδελφίαις*. Migrationes fiunt, 3. de
articul.
 ait Galenus, humorum οὐ communicationem & coniunctio-
 nem naturæ membrorum, vt *ὄργανοι οἰδίσκου ἀπὸ τῆς ἑσπέρης
 μνηστῆ ἔστι κοινωνίαι, ἐπιθεσι, μαζοῖς, γοῆς ἢ φωνῆς.* Ita inter- Sectio. 1.
lib. 2.
Epid.
 pres; Testiculus tumefactus in tussientibus. Documentum
 est affinitatis cum pectore, mammis, clara voce. Malè in-
 terpres, & sine sententia, melius ita Latinè. Testis præ tussi
 intumescens argumentum est affinitatis cum pectore & cum
 mammis, genituræ & vocis. Multò magis dextra pars cere-
 bri eam *κοινωνίαν*, cum sinistra habitura est, vt inexplicabilis
 fit affectuum communicatio. Dicat quis cerebrum cum am-
 pla pars non sit, cur affecta vna parte, altera non statim co-
 afficitur. Immo contra fit ex Galeni sententia, ait enim
 Galen. ad part. 11. primi Protrh. Cerebrum hominis insi-
 gnem magnitudinem habere, multasque neruorum propagi-
 nes, & phlegmonem cerebri non statim in toto oriri cerebro,
 sed alias ab aliis earum exoriri. Sic conuulsiones vna parte
 eueniunt, & non alia quod obseruatione dignum est. De
 vi particulæ materiei virulentæ abundè dictum est, licet etiam
 materia totius abscessus lethiferi ad partem sanam non demi-
 gret. Est enim Galeni locus nota dignus, cur lumbis dolen-
 tibus in suppressis hæmorrhoidibus *καρδιαλγία* eueniat, cum
 longo interuallo vtraque pars sit disclusa: Copia sanguinis in Ad par.
38. li. 3.
Protrh.
 venis coaceruata, serum quoddam tenue (Græcè *ἄρρος λεπτὸς*)
 in ventrem refluens, *καρδιαλγία* parit in os eius maximè con-
 scendens ob sensum eius exquisitum. Pari iure, abscessu exi-
 stente in cerebri parte læsa, & eandem corrumpente, tenuis
 ichor resudare potest, qui feriens partem dextram illæsam,
 conuellendi occasionem afferat. Sed cur potius hæc resuda-
 tio phlegmone deferuescente, quam eadem flagrante? vt
 cum singultus inflammato hepatis concauo gignitur ob resu-
 dans serum à parte inflammata, non cum extinguitur, sed
 cum viget.

Ultima pars & ratio non est prætereunda de exhausto &
 inanitione. Conuelli enim partem sanam putant quod spiri-
 tus & sanguis illius sit absumptus. Exiguus sæpè abscessus est,
 nec tanta inflammatio quæ rapuerit sanguinem & spiritum à

parte sanâ. Nec credibile eò deuenisse partem sanam vt inanita sit. Nam si exhauriebatur, cur non antè conuelleretur, & integro sensu & facultate integrâ. Vt enim dolor fit dum res frangitur, contunditur, & id fit ἀθρόως: sic conuulsio debet potius euenire dum spiritus exhauritur, quam cum exhaustus est. Fieri autem mutationem oportet, non iam factam. Alioqui hecticâ laborantes conuellerentur. Contra qui affatim inaniuntur conuelluntur, id enim ἀθρόως fit. Sed hîc dubitatur an sit continua, an ex interuallis. Cum est ex interuallis, cerebrum quatit se vt excludat quod molestum est, non sic in tetano. Quomodo distinguit Galen. Epilepsiam à cæteris conuulsionis formis: & eam Epilepsiam, contra quorundam opinionem, ab exhausto non oriri ait quod citò illa fiat, & citò soluatur. Ac tandem confugiendum est ad extremum naturæ conatum, ac dicere oportet partem sanam incipere exinaniri non exhaustam esse. Sensus enim reliquus & integritas partis, parte læsa iam intermoriante, (nam vi morbi suum vigorem amittit, τὸν ἐκλείπει, & velut λεπτοψυχεῖν, vocat Hippocrates elegantissimè loquens de medicamento quæ ventis perflata vigorem amittunt, & velut λεπτοψυχεῖσι.) sensus inquam reliquus ad motus conuulsiuos plurimum facit. Et pleròsque vidimus vi morbi conuulsos, quorum in capite nil commemorabile deprehensum est quod conuellendi occasionem attulisset. Ac si ea conuulsio contigisset non tam ob conatum rei molestæ excutiendæ & expellendæ, quàm per quandam collectionem & recessum naturæ suas copias dissipatas & diuulsas recolligentis. Id fit per quandam ἀπίθειαν naturæ & morbi. Nam vbi vires sunt pares, ibi est renixus maximus: & natura est ἀπίθιος. Vulnus quidem exiguum, abscessus non ita magnus, sed partis præcipuæ & quandam in corpore prærogatiuam habentis, obsidione magnus dicitur, & opinione maior, & homini necando satis. Vires non ita detritæ & imminutæ, præsertim cum à vulnuculo intereundum sit. Vt mirum non sit si reluctatio sit maxima & aduersaria quædam, colligente se naturâ, contentio. Hinc illæ lachrymæ: hinc conuulsiones, hinc symptomatum terror. Et illud est quod nos consideramus & comminiscimur. Et tum id euenit cum subita & conferta est mutatio. Referre verò causam istam ad consumptionem spiritus in

Galenus
cap. 7.
lib. 3.
loc. aff

parte sana, vnde ista consumptio? non fuit inflammata, afflu-
xus præterea est perennis à corpore in cerebrum: itaque aut
resolueretur pars sana, aut non conuelleretur propria con-
uulsione.

Restat vt concludamus aliquid ne legentis commentarium
hunc animus varias in partes fluctuans distrahatur. Quam-
quam ea sumus ysi methodo vt ordine rationes aduersæ po-
nerentur: deinde coniecturæ nostræ & rationes probabiles
quæ in certis rationibus conuellendis infumerentur. Sed re-
rum series aliquando perturbata fuit, propter questionum
quæ ex iis quæ disputantur, tanquam ex fontibus riuli sca-
turiebant, varietatem. Diximus videri probabile vt simplex
& absolutus consensus causa foret cur pars opposita eaque sa-
na conuelleretur. Immò quo modo resoluta musculo oppo-
sitæ partis ex euentu conuellitur alterius aduersæ partis mus-
culus: sic fortassis æquum videtur vt resoluta vnâ cerebri
parte altera pars cerebri illæsa conuellatur. Dextræ enim
& sinistræ partes mutuò ad suam firmitatem retinendam con-
spirant. At dicet? resolutio ista congeneris musculi, paris
robore & viribus conuellendi occasio alteri musculo opposito
existit, & id in musculos cadit, cur non & in cerebri partes
oppositas, non quidem ratione medullæ cerebri, sed ratione
& neruorum & membranarum? vt quâ ratione os ventriculi
conuelli dicitur in singultu, licet musculus non sit, ita cere-
brum conuellatur non quidem totum sed ea pars quæ illæsa
erat, resoluta altera. Vt enim ytraque pars cerebri in opus
vnum conspirat, ita fit, vt vna intermortua tendatur altera
contrahaturque. Quid etiam impediatur, si dicamus hæc eue-
nire id quod diximus antè ex Galeno dum agitur de conuul-
sione *Capitulum 1. Contra Mar.* Fit, aut, conuulsio cum id quod
sanum est ab eo quod continuum est attrahitur & vel etiam,
sanum attrahere ad se id quod sanum non est, & id ex euen-
tu, quia quod sanum non est amittit suum *capitulum 2. Vigorem,* ac
resoluitur: & sequitur sani conatum & tractum *capitulum 3. vt ita*
dicam. Nec omitam pericranium ipsum. Nam cum vulne-
retur, & eius vulnus cerebro communicetur, vt antè dictum
est, cur non resoluetur pars dextra cranium tegentis mem-
branæ & musculi, & conuelleretur sinistra: vt conuulsio ea sit
quæ in musculis oppositis congeneribus cernitur. Vnde cum

3. de ar-
ticul. 66

Hippocr. Cauet ne sectio fiat in temporibus, & supra tempora in temporibus metu conuulsionis, supra tempora, metu hæmorrhagiæ, ita ait. Sectum in temporibus conuulsio prehendit, si tempus sinistrum sectum, conuulsio dextrarum partium: Et contrà. At id ratione musculorum oppositorum euenit. Et hæc considerata cuique relinquimus.

Non est necesse refellere rationes eorum qui exhaustum conuulsionis causam autumant, nec non *μεταρρυσιν*, materiei virulentæ in partem sanam. De iis enim abundè dictum. Agnouimus quidem esse vim magnam vaporis, aut flatus venenati, si etiam è visceribus surgat, nedum si alatur, foueatur, retineaturque in arce mentis, omnis motionis & sensationis fonte. Id in arboribus ipsis cernere est. Nam syderationem nescio quæ aura maligna & malefica afferre solet. Et tam subiti tantique maleficij ferè incognita est causa. Verum omnibus diligenter subductis rationi videtur affinius, vt conuulsio partium sanarum ad extremum potius naturæ conatum referatur. Est enim parti sanæ, incolunii, & à læsione tutæ vi & necessario occumbendum. Id quod citra manifesta argumenta reluctantis naturæ fieri nequit. Vnde vulgò dicitur, quod conuulsio ferè omnem animantem morientem comitatur. Nemo enim ferè sine conuulsione moritur præsertim si qua pars resistit. At sæpè tantulum est malum in capite quod mortem affert, vnde cæteræ partes vi moriuntur, quia pars princeps leuiter, quoad *ὡς ἄσπις* laborat: sed in parte principe nil leue & contemnendum est. Vnde illud Hippocr. 2. de natur. humana. A fortissimis membris morbi fiunt grauissimi. Nam si in parte manent, laborante membro fortissimo, reliquum corpus turbari est necesse. Huius rei fidem facit varia ratio intereundi in senibus victis & defectis, & in iunioribus quorum virtus est ver-nans & mascula. Exemplum propositum est de animalibus quæ iugulantur, quæque subito, nulla prægressa affectione quæ vires minuerit, intereunt. Motus contractionis & cuiusdam conuulsionis apparent, tanquam indicia naturæ manus dare nolentis, & ægrè sui dissolutionem ferentis. In animalibus quæ morbo confecta obeunt, id non cernitur. Cum enim vitæ nostræ filum bifariam concidatur, aut fato, aut casu fatum (*εἰμαρμένη* Græcis, & Demosthenes vocat *τὸ εἰμαρμένως γάλατος*

γάλατος

θάνατον quod notandum est) in perennitate effluuij triplicis substantiæ constituunt, vnde fatalis quædam moriundi necessitas, vt eleganter ὁ Ἄνθρωπος εἰμαρμένος dicatur, fato decretus & assignatus. Casus autem in vi ac potentia rerum extrinsecus incidentium, in cœli morbo, ac diætæ vitio, consistit. At maior quædam vis in ea dissolutione quæ casu contingit sæpè cernitur, quàm in ea quam fatalis affert necessitas. Sine sensu ac dolore aliquando contingit dissolutio. Qui autem à capitis vulnere intereunt, febribus symptomaticis implicantur: hæ in aliis affectionibus terrificæ non habent symptomata, at non ita in vulneribus capitis. Quoties enim neruosum genus cerebrumque afficitur, deliriorum, conuulsionum, tremorumq; metus esse solet. Magna enim est vis cerebri, admirabilis Naturæ in eo architectando solertia. Itaque cum capite saucius, particulâ tantum læsus sit, cætera verò sanus, mirum non est si motibus quibusdam inordinatis natura sese tueri velit aduersus instantis mortis & dissolutionis impetum & quoad eius fieri potest obsistat.

Et vt tandem scribendi commentandique finis & modus sit aliquis, omnes eos quibus noster desudat labor rogamus, vt hæc omnia boni consulant. Non tam τῇ ἀνακεφαλαίωσι, quàm ἐπιλόγῳ, id quicquid est concludendum fuit. Rationem huius rei præfatio prætulit. Si quæ redundant & luxuriant, ea stylo sunt depascenda ac reuocanda. Multa sunt disputata animi gratia, non vlla de nobis concepta opinione. Multa hîc sola nituntur coniectura. Immò effecimus, vt nostræ coniecturæ iusto militiæ sacramento cum sanis & germanis rationibus contenderent. In re enim difficili & lubrica, & quæ tot eruditos malè habuit hætenus & exercuit, difficile est statim aliquid statuere. At oratione limatur veritas. Et licet multa sint quæ in illam partem trahant, plura sunt quæ in contrariam reuocant: totumque in quo laboratur, ita perplexum est & ambiguum, vt iudicium quorundam requiramus qui rem totam definiant. Malo hæc in parte absolutam rei definitionem & quasi decisionem cum aliqua timiditatis opinione desiderari, quam si fiducia aliqua malè consulta aliter fecissem, meam prudentiam requiri.

APPENDIX AD LIBRUM

ΠΕΡΙ ΣΠΑΣΜΩΝ.

IXIMVS ex Galeno cur præciso cerebro vomitus superueniat biliosus. An id fiat cerebro ipso cæso, an membranis solis affectis, quæstio quoque fuit. Cerebrum enim ipsum insensibile esse credunt, & si quis sit sensus, eum totum membranis ipsique onento (vt Macrobius loquitur) acceptum ferunt. Tamen

Galenus ad cerebrum ipsum causam istam biliosi vomitus refert. Non solum, ait, vulnerato cerebro succedit biliosa vomitio, sed & membrana crassiore. Quanquam Erasistratei, & qui sensum omnem à membranis repetunt facile eludere possint dictum Galeni. Vix enim intactis membranis cerebrum vulneratur. Sic eodem semper reuolueretur. Nam cum sequitur *ἄννη* quoddam commemorabile propter læsionem, id semper contingere non tam ob sauciatum cerebrum, quàm ob affectam membranam, dicitur. Non peruenitur enim ad cerebrum nisi per medias membranas.

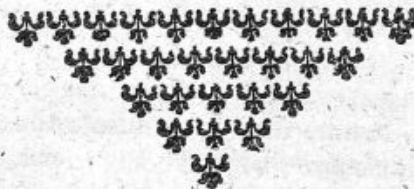
Sed alia longè difficilior quæstio. Dicunt quidam se obseruasse in plerisque eorum qui à vulnere capitis insigni interiêrunt, abscessum in concaua iecinoris parte. An id fiat eueniatque nescio, sed tamen à plerisque chirurgis id obseruatum esse audiui. Sed si fiat, qua ratione contingat, & an sit verisimile id fieri posse, porro quæstione dignum erit.

Primum illud est verum quod Hippocrates & Galenus scribunt præciso cerebro & febrem, & bilis vomitum superuenire. Bilis reuomitur, ait Gal. affecto ventriculo qui cerebro compatitur. Ad os enim propago neruorum insignis pertingit. Immò, ait Galenus, in magnis doloribus, & vehementi mœrore ad ventriculum biliosa superfluitas confluit, maximè si ventriculus malè affectus fuerit. Vnde ergò in concauo hepatis abscessus fiet? Quidam dicunt à cerebro per continuitatem membranarum internarum imperpicua-

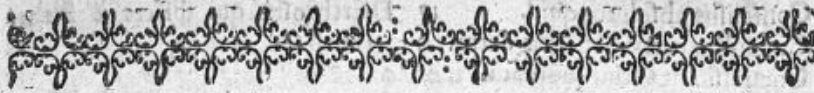
APPENDIX AD LIB. DE CONVVL 51

rum sensim pus manare, & progredi eò donec ad hepar perueniret. Id non est probabile. Afferam meam coniecturam, quando demonstrationem aut *ὑποδεικτικόν τι*, huc adducere nequeo, desumámque ex eo Galeni loco superscripto. Vulnerato cerebro membranisque affectis, os ventriculi coafficitur, humorésque perturbantur, vnde bilis vomitio. Si multa fit bilis euacuatio, ea ab abscessu vindicare potest. Si pauca bilis euacuatio, & frequens est nausea, aut quia æger vomere non consuevit, aut quia bilis crassior, motu difficilis, & quodammodo incuneata (*ἐμπιξιν* Galen. vocat) aut quia libertas meatuum non est, dum humor mouetur & non excluditur, oppressionémque facit aliquam, potest in concauo hepatis colligi & inflammari, & præter symptomaticam febrem quam excitat *πρωμα* capitis, essentialem febrem concitare. Hinc collectio, hinc inflammatio, hinc abscessus. Accedit quòd in vulneribus capitis negant dandum pharmacum. Si daretur & euacuaretur bilis commota & non exclusa, ab abscessu liberaretur æger. Nunquid in febribus essentialibus abscessus in concauo hepatis fieret nisi Medicus daret operam purgationi. Et quia os compatitur ventriculi, Natura suas suppetias mittit ad eam partem obfuturas, quia non excluditur materia. Phlebotomia & purgatio esset vindex eius abscessus. Et nuper in quodam qui pugione vulneratus erat, tamen in internam capacitatem vulnus circa nonas costas quæ pertingit diaphragmatis extremum, non penetrarat. Tamen in hepate repertus est abscessus. Vnde id? Fortè eodem modo quo in vulneribus capitis.

FINIS.

Gij

I N D E X
R E R V M E T V O C V M
Memorabilium qua in hoc
G. B A L L O N I I
libro De Conuulsionibus
continentur.

A

Abscessus circa humerum capite læso.	pag. 4
Abscessus in hepate à vulnere capitis.	50
Abscessus in hepate à vulnere circa nothas costas inflicto,	51
Actio læditur parte illæsa.	21
Αδελφία quid?	45
Affinitas magna in toto corpore.	26
Αγνώσις non est conuulsio.	12
Αναδομή quid?	13
Απισταμένον, συνεσταλμένον κρηπίλον à φίλον.	9
Aristotelis de formâ decubitus opinio.	10
Auicennæ de Conuulsionis causa opinio.	16
Authoris opinio de cõuulsione partis sanæ.	47
Authoris docilitas & humilitas.	49
Authoris coniectura de abscessu in hepate à vulnere capitis.	50, 51
Axioma solenne de conuulsione.	7
Axioma aliud eximium.	25

B

Bilis vomitus cerebro præciso.	18, 50, 51
--------------------------------	------------

C

Cachexia corpus grauius redit.	16
Capite læso clauicula & humerus afficiuntur.	4
Capitis vulnus lethale conuulsionem oppositæ partis vt plurimum inducit.	6
Carnosa facile inflammantur.	27
Carne malè curata subiectum os afficitur.	36
Καρδιαία.	45
Καταμολινόμενον.	42, 43
Κατάρρα quid.	25
Καί' ἔστιν.	17
Celsus tetanum rigorem vertit.	7
Celii pulcher locus.	30
Cerebrum illæso cranio concutitur.	35
Cerebrum & splen partes morbosæ.	36
Cerebrum pars princeps.	36
Cerebro inflammato totum corpus inflammatur.	37
Cerebrũ non facile inflammatur.	27
Κίνησις τοιαύτη, quid ex Galeno.	10
Consensus partium vnde.	17
Consensus duplex.	17

R E R V M.

Immobilitas oculi à causis tribus. 8
 Inflexio corporis duplex. 10
 Ioānis Vigonij de spasmo opinio. 18
 Iuvenes agrè moriuntur. 28

L

Lectoris & viatoris compatatio, 2, 3
 Ασπυχέιν quid Hipp. 46
 Lien frigoris sedes. 24
 Locus Hippocr. difficilis. 3

M

Manuum tremor vnde. 4
 Morbus est grauis dupliciter. 29
 Morbi cerebri δεισι, ἀδυνα, & δαυμασι. 35
 Morbi membrorū fortiū graues. 48
 Morimur bifariam. 48
 Mori fato & casu apud Medicos quid. 49
 Motus est subobscurus εν τῆ τάσει. 10
 Motus membri impeditus. 12
 Muliercula auarissima. 31
 Musculus Scalenus in pleuritide partium thoracis superiorum dolet, & quare. 5
 Musculorum quatuor motus ex Galeno. 12

N

Natura solers in cerebro formando. 49
 Necessitas moriendi vnde. ibid.
 Neruorum affectus non leues. 26, 37
 Nullum capitis, vulnus etiam leue despiciendum. 29

O

Observatio quorundam Chirurgorum. 50
 Ομμα περιγός quid Gal. 8
 Οτιδόλος. ibid.
 Oratio fit partitione clarior. 2
 Ορρος λεπός quid. 45
 Os inflammatur carne inflammata. 35

P

Palpebræ peruersio, distractio, contractio vnde. 8, 9
 Paroxysmi epileptici motus duplex. 11
 Pars princeps non diu valde ægrota. 29
 Partis læsæ resolutio & illæsæ conctio vnde. 39
 Partes netuosæ agrè inflammantur. 38, 40
 Πάθη αναγιγώσκτα quid? 6
 Pharmacum non datur in capitis vulneribus. 51
 Phlyctænæ cerebro saucio mortis prænuntiæ. 4
 Phlyctænæ tales vnde? 12
 Phrenitici quando conuelliuntur. 42
 Plethora tensionem facit. 5
 Plethora & tensio per consensum pleuritidem comitantur. 5
 Problemata quatuor proponuntur. 2
 Pulsus fallax in morituris. 28

Q

Vidam morituri validiores. 32

R

Rationes quorundam de partis sanæ conuulsione. 22
 Ratio prima. ibid.
 Ratio secunda. 23
 Ratio tertia. ibid.
 Ratio quarta. 26
 Ratio prima destruitur. 38
 Rigor & frigus condensant. 14, 15

S

Saniem per os fissum in cerebri membranam influere perniciosum. 22
 Senes faciliè moriuntur. 33
 Siccitas aurium fibras inuertit. 8
 Signa morituri ex vulneribus capitis. 3
 Singultus vnde. 14
 Singultus causæ plures ex Gal. 14
 Singultus puerorum vnde. 14, 15

INDEX RERVM.

Singultus quid?	6, 17	Tetanus veræ conuulsionis species.	7
Somnus dextra parte facilis.	24	Tetani etymologia.	9, 10
Σπασμὸς & σπασμῶδης ἢ differunt apud Hipp.	6	Tetanus quid.	11
Σπασμὸς πῆ, σπασμῶδεια πῆδη, σπασμῶδης πῆ, σπασμῶδης πῆ, & τὰ σπασμῶδεια quid Hippoc.	6, 7	Tetanus quomodo fit.	11
Spes gloriæ laborem solatur.	1	Tetani motus ratione quærendus.	11
Συμπῆδεια ex Gal. duplex.	21	Tetanus acutissimus morbus.	11
Symptomata varia à capitis vulnere.	4	Tetanus quando fit.	12
Symptomata constantia à materia constanti.	23	Tonus quid ex Aretæo.	12
Συγγεῖα & σπῆγγεῖα quid.	20	V	
Sincipite læso manus vtrique conuellit.	4	Vapor ad conuulsionem facit.	48
Συστέλλεσθαι ἢ συσπῆγγεσθαι.	9	Vbi sensus, ibi nō dubitandi locus.	3
T		Ventriculi laxitas vnde?	13
TAsis duplex.	10	Ventriculi σπασμῶδης ἢ ἀνὰ βρογχί.	13
Temperamentum in quo consistit.	44	Vicina primùm & maximè afficiuntur.	4, 17, 21
Tensio dolorem facit.	5	Vomitio biliosa cerebro præciso.	18, 50, 51
Tensio partis duplex.	5	Ἵππιασμὸς quid?	13, 14
		Vulnus est lethale dupliciter.	6
		Vulnere inflicto capiti ex quâ parte vena secanda?	41

FINIS.

